

LAUREA

Yritysverotus Venäjällä

Kougappi, Serafima

2009 Kerava

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Kerava

Yritysverotus Venäjällä

Serafima Kougappi
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Lokakuu, 2009

Serafima Kougappi

Yritysverotus Venäjällä

Vuosi 2009

Sivumäärä 57

Tämän opinnäytetyön tavoitteena selvittää suomalaisten yritysten kokemuksia Venäjän verotuksesta. Kirjanpito toimii apuvälineenä verotuksessa, joten tässä työssä käsitellään myös venäläiseen kirjanpitoon liittyviä asioita. Työssä esitetään erilaisia suomalaisten yritysten toimintamuotoja Venäjällä sekä tarkastellaan niihin liittyvää verotusta.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys on Venäjän verolaki ja aiemmin Suomessa tehdyt tutkimukset Venäjän kaupasta ja verotuksesta. Tutkimus jakautuu kolmeen osaan: ensimmäisessä osassa käsitellään Venäjän verojärjestelmää ja verotusta, toisessa osassa kuvataan suomalaisten yritysten eri toimintamuotomahdollisuuksia ja niiden verotusta Venäjällä, ja kolmannessa osassa kerrotaan haastattelujen yhteydessä saaduista tuloksista suomalaisten yritysten kokemuksista Venäjän verotuksesta. Haastateltuja yrityksiä ovat Pöyry Oyj, Avelon Group Oy ja Onninen Oy.

Tutkimuksen tuloksena venäläisen verojärjestelmän ongelmiksi osoittavat muuttuva ja sekava lainsäädäntö, monimutkainen verotus, harmaa talous, viranomaisten mielivalta, korruptio ja byrokratian suuri määrä. Verotukseen liittyvänä positiivisena piirteenä tuli esiin alhainen yritysverotus. Ratkaiseva tekijä suomalaisten yritysten laajentamishalukkuudessa Venäjälle on dynaamisesti kasvavat markkinat, jossa on tilaa uusille tuotteille ja palveluille. Haitallisin tekijä suomalaisten yritysten toiminnassa Venäjällä on maailman talouskriisi. Suomalaisten yritysten toiminta Venäjällä on supistunut talouskriisin seurauksena lähes puoleen. Suomalaista liiketoimintaa ei silti ajeta alas, koska suomalaiset yritykset ovat tehneet huomattavia investoineet nyky-Venäjälle.

Asiasanat: Venäjän verotus, Venäjän yritysmuodot, rajavastuuyhtiö

Laurea Kerava
Business Management
Control and development of financial Management

Serafima Kougappi

Russian taxation.

Year 2009

Pages 57

The aim of this Bachelor thesis is to tell about Russian taxation and Finnish experiences about it. This research carried out by doing interviews in three companies, Pöyry Plc, Avelon Group Lc, Onninen Lc. This study is also told about Russian accounting. The aim was to solve how to organize export to Russia and how export is taxed in Russia.

The theoretical section of this study was comprised of Russian taxation codex and Finnish research about Russian trade and taxation. The work was divided into three parts. The first part describes about Russian taxation, in second part tells about opportunities of forms of activities and its taxation, and in last part represents Finnish experiences about Russian trade and taxation.

The literature used in this study and the interviews made for this case showed. Russian trade has positive and negative aspects. The negative aspects are; the taxation system of Russian Federation, tangled and growing markets, arbitrariness of authority, corruption, bureaucracy. The positive aspects are; dynamically growing market, and low level of taxation. Finnish trade is reduced in half in Russian; it is result of financial crisis. However Finnish trade is not overthrown, because Finnish companies have invested much money in Russian economics.

Key words: Russian taxation, companies, forms of activities, private limited company.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	2
ABSTRACT.....	3
1 JOHDANTO.....	5
2 TUTKIMUSONGELMA JA RAJAUKSET	6
3 VENÄJÄN VEROJÄRJESTELMÄ	7
3.1 Verotuksen rakenne.....	7
3.2 Verotusta säätelevät lait ja verovelvollisuus	9
3.3 Verojen jakauma	10
4 YRITYKSEN VEROT	11
4.1 Tulovero.....	12
4.1.1 Menojen vähennyskelpoisuus tuloverotuksessa.....	12
4.1.2 Kirjanpito.....	13
4.1.3 Verotettava tulo.....	14
4.2 Lähdevero.....	15
4.3 Arvonlisävero	15
4.4 Valmistevero	16
4.5 Yhdistetty sosiaalivero	17
4.6 Alueelliset ja paikalliset verot	17
5 ERI TOIMINTAMUOTOJEN VEROTUS	18
5.1 Verotus suoraviennissä.....	19
5.2 Edustuston verotus.....	19
5.3 Filiaaliverotus.....	21
5.4 Tytäryhtiön etabloituminen	22
5.4.1 Yritysmuodon valinta.....	22
5.4.2 Emoyhtiön ja tytäryhtiön toiminnan verotus ja voiton kotiuttaminen	24
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	26
7 SUOMALAISTEN YRITYSTEN TOIMINTA VENÄJÄLLÄ.....	27
7.1 Talouskriisin vaikutukset suomalaisiin yrityksiin Venäjällä	28
7.2 Avelon Group Oy.....	29
7.2.1 Avelonin toiminta Venäjällä	29
7.2.2 Avelonin kirjanpito.....	29
7.2.3 Venäjän kaupan ongelmat ja mahdollisuudet	31
7.3 Onninen Group Oy.....	31

7.3.1 Onnisen toiminta Venäjällä.....	31
7.3.2 Onnisen kirjanpito	32
7.3.3 Byrokratia	34
7.3.4 Ongelmat ja mahdollisuudet.....	34
7.4 Pöyry CM OY.....	35
7.4.1 Pöyryn toiminta Venäjällä.....	36
7.4.2 Kirjanpito ja verotus	37
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	37
9 POHDINTA	39
LÄHTEET.....	41
KUVAT.....	44
LIITTEET.....	45

1 JOHDANTO

Venäjä on Suomen tärkein kauppakumppani Saksan ja Ruotsin jälkeen, ja Suomen keskeinen talouskasvun moottori (Karhu). Sen lisäksi venäjänkauppa työllisti ennen talouskriisiä Suomessa noin 50 000 henkeä ja tämä vastaa kooltaan lähestulkoon ICT-sektoria (Heisari). Tähän 50 000 lukuun ei ole laskettu niitä suomalaisia työntekijöitä, jotka asuvat ja johtavat suurten suomalaisten yritysten liiketoimintaa Venäjällä.

2 TUTKIMUSONGELMA JA RAJAUKSET

Tämä opinnäytetyö esittelee suomalaisten yritysten kannalta keskeisiä tekijöitä ja ongelmia Venäjän verotukseen liittyen. Esittelen teoriaa ja kolmen yrityksen kokemuksia Venäjän toiminnasta ja verotuksesta. Olen jakanut työni kolmeen osaan: ensimmäisessä osassa esittelen yleiskuvan Venäjän verojärjestelmästä ja tärkeimmistä veroista yritysten näkökulmasta, toisessa osassa käsittelen suomalaisten yritysten toiminnan kannalta tärkeiden toimintamuotojen verotusta Venäjällä, ja kolmannessa osassa esittelen suomalaisten yritysten kokemuksia Venäjän toiminnasta ja verotuksesta. Opinnäytetyöni on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, jossa tiedonlähteenä on käytetty venäläistä ajantasaista lainsäädäntöä, kyseistä aihetta käsitteleviä suomalaisia tutkimuksia ja tekemiäni haastatteluja.

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia seuraavia asioita:

- Miten suomalaiset yritykset ovat kokeneet venäläisen verotuksen?
- Miten suomalaiset yritykset ovat kokeneet venäläisen kirjanpidon?
- Miten eri toimintamuotoja verotetaan?

Tämän tutkimuksen ulkopuolelle on rajattu useita aiheeseen liittyviä asioita. Näitä ovat pienten yritysten (maloje predprijatie) verotus Venäjällä, vienti- ja tuontitoiminta sekä henkilöstön verotus. Tutkimus ei anna vastausta siihen, miten yrityksiä Venäjällä verotetaan, vaan se antaa yleiskäsityksen verotuksesta ja suomalaisten kokemuksista siitä.

3 VENÄJÄN VEROJÄRJESTELMÄ

Venäjä, kuten muutkin maat, saa suuren osan tuloistaan veroa keräämällä. Veroja käytetään julkisyhteisöjen varaintarpeen tyydyttämiseen, yhteiskuntapoliittisten päämäärien saavuttamiseen ja sosiaalipolitiikan toteuttamiseen. Venäjän verolainsäädäntöön sisältyy myös verot luonnonvarojen käytöstä ja ympäristöä saastuttavista päästöistä. (Penttilä, Suhonen, Heino, & Matilainen 2003, 7.)

Venäjän nykyverojärjestelmästä löytyy piirteitä Neuvostoliiton ajalta. Silloin yritykset, jotka saivat voittoa toiminnastaan, maksoivat veroja tai pikemminkin maksuja. Maksut määrättiin neuvottelemalla viranomaisten kanssa, eikä verokantoja ollut olemassa. Huonoa oli se, että verojärjestelmä ei ollut yhdenvertainen eikä läpinäkyvä. Suuret yritykset olivat kuin pieniä kaupunkeja, jotka työllistivät koko kylän ja rakensivat lastentarhoja, kouluja, sairaaloita, kauppoja ja vapaa-ajan toimintaa. Neuvostoliiton hajoamiseen jälkeen Venäjällä hyväksyttiin uusi perustuslaki ja verolaki. Tällä hetkellä voimassa oleva verolaki on laadittu pääosin vuosina 1992 -1998. (Penttilä ym. 2003, 10). Venäjän verojärjestelmä on sekava ja ristiriitainen. Viime aikoina on tapahtunut paljon muutoksia: Venäjän verojärjestelmä on selkeytynyt ja yksinkertaistunut, ja verokannat ovat alentuneet. Vaikka Venäjän verotusta modernisoidaan ja sinä käytetään kansainvälisiä esikuvia, löytyy sieltä silti yllättäviä yksityiskohtia oikeasta tulkinnasta, joihin haetaan selvennystä tuomioistuinkäytännössä (Matilainen 2007, 252). Matilaisen (2009) mukaan ongelmana on se, että yritykset ja viranomaiset voivat tulkita samaa lakia eri tavalla.

3.1 Verotuksen rakenne

Venäjän federaatio koostuu 85 subjektista, johon kuuluu 48 aluetta (oblast), 21 tasavaltaa (republika), yhdeksän autonomista piirikuntaa (avtonomnyi okrug), seitsemän aluepiiriä, yksi autonominen alue (avtonomnaja oblast) sekä Moskovan ja Pietarin kaupungit (liite 1). Käännettäessä käytetään sanoja "alue", "subjekti", "maakunta" tai "lääni", mutta ne eivät vastaa suomalaisen maakunnan tai alueen hallintoa. (Tiri 2007, 9.)

Venäjän alueella peritään valtakunnallisia (federaatio), alueellisia ja paikallisia veroja. Federaatioveroista päättää parlamentti ja verot peritään koko maassa. Alueellisista

veroista päättää myös parlamentti tai taloushallintoalue, mutta tulot jäävät alueelle. Paikallisista veroista päättää parlamentti ja taloushallinto tai paikallishallintoedustajat (Karhu 2001, 9) (liite 2). Ulkomaalaisille yrityksille on aluepolitiikan tasolla tehty verohelpotuksia, joilla pyritään houkuttelemaan ulkomaalaisia investoijia. Esimerkiksi Pietarin kaupunki antaa investoiville yrityksille 200 miljoonaa ruplaa verohelpotusta (Matilainen 2009).

Venäjän verot jakautuvat seuraavasti:

Federaation verot:

1. Arvonlisävero
2. Valmisteverot
3. Organisaatioiden tulovero (voitosta tai tuloista maksettava vero)
4. Yhdistetty sosiaalivero
5. Fyysisten henkilöiden tulovero
6. Leimaverot (Gosudarstvennaja poshlena)
7. Luonnonvarojen tuotannosta hankittavien tulojen vero
8. Maksu oikeudesta käyttää hyväksi luontokohteita ja vesiresursseja
9. Vesimaksu

Alueelliset verot ja maksut:

1. Organisaation varallisuusvero
2. Liikennevero
3. Peliliikennetoiminnan vero

Paikalliset verot ja maksut:

1. Maaverot
2. Fyysisten henkilöiden varallisuusvero

Erityiset veromääräykset:

Yhdistetty maatalousvero (edinii selskhozjaistvenii nalog, sananmukainen käännös)

Yksinkertaistettu verojärjestelmä

Korvaava vero

Verojärjestelmän tuotannon jakaumasopimukset (система налоговоблажения при взаимности соглашения о разделе продукции, sananmukainen käännös, Venäjän Veroministeriö 2006.)

3.2 Verotusta säätelevät lait ja verovelvollisuus

Venäjän verolain kokoelmassa on kaksi osaa. Verolain kokoelman ensimmäisessä osassa käsitellään verotuksen yleisperiaatteet ja määritellään veronsaajien ja veronmaksajien vastuut, velvollisuudet ja oikeudet. Toinen osa sisältää verokohtaisesti normistot ja eri verojen laskentaperiaatteet. (Matilainen 2007, 252.) Veronmaksajien velvollisuudet ovat verojen laskeminen ja niiden maksaminen sekä taloudellisen tilanteen raportoiminen neljännesvuosittain. Verovelvollisen oikeuksia ovat oikeus saada veroviranomaisilta veloituksetta lainsäädäntöä ja sen soveltamiseen liittyvää tietoa sekä oikeus korjata ja maksaa veronsa ilman viivästyskokoja lain määrittämänä aikana. (Penttilä ym. 2003, 14 -15.)

Verovelvollisia ovat kaikki Venäjän alueella toimivat venäläiset sekä ulkomaalaiset luonnolliset ja juridiset henkilöt, jotka rekisteröidään verovelvollisiksi sijaintipaikkakunnalla. Rekisteröinnin yhteydessä yrityksille ja luonnollisille henkilöille annetaan verorekisterinumero (INN, joka vastaa Suomen yritysten y-tunnusta), ja KPP -tunnus, joka ilmoittaa verorekisteröitymisen syyn. (Penttilä ym. 2003, 26.) Ulkomaalaisen yrityksen verotusvelvollisuus syntyy, kun yrityksellä on kiinteä toimipaikka Venäjällä. Sisäisen lainsäädännön mukaan kiinteä toimipaikka Venäjällä syntyy silloin, kun maassa harjoitetaan liiketoimintaa yli 30 päivää. (Matilainen 2007, 253.)

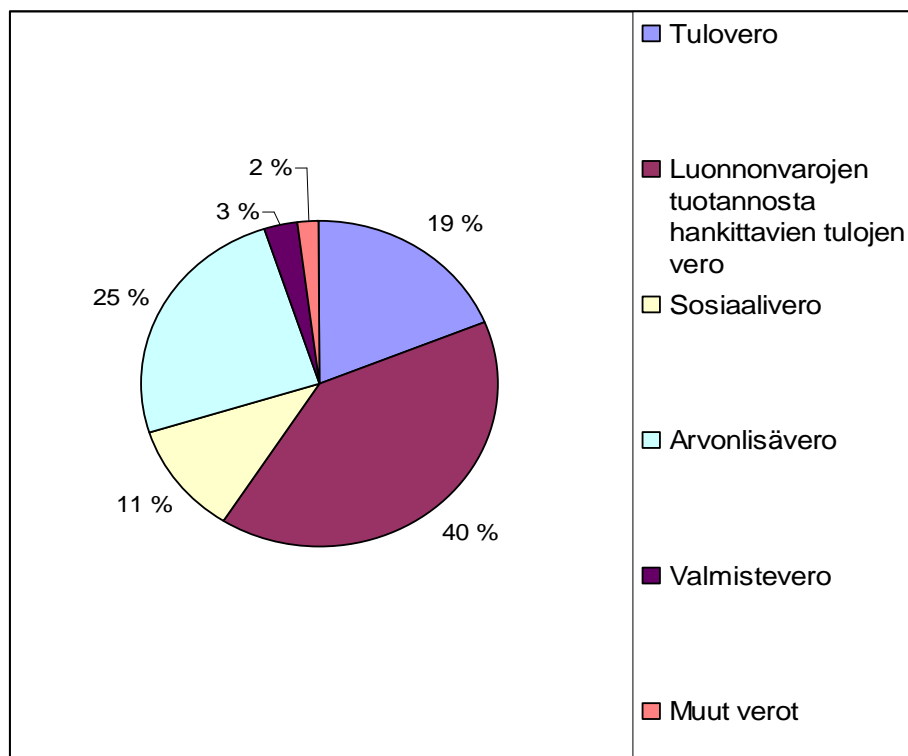
Yritystoimintaan kohdistuu useita veroja. Tässä työssä esittelen vain taloudellisesti merkittäviä veroja, jotka löytyvät Venäjän verolakikokoelmasta II. Ne ovat:

- luku 21 arvonlisävero
- luku 22 valmistevero
- luku 24 sosiaalivero
- luku 25 juridisen henkilön tulovero
- luku 30 omaisuusvero (liite 3)

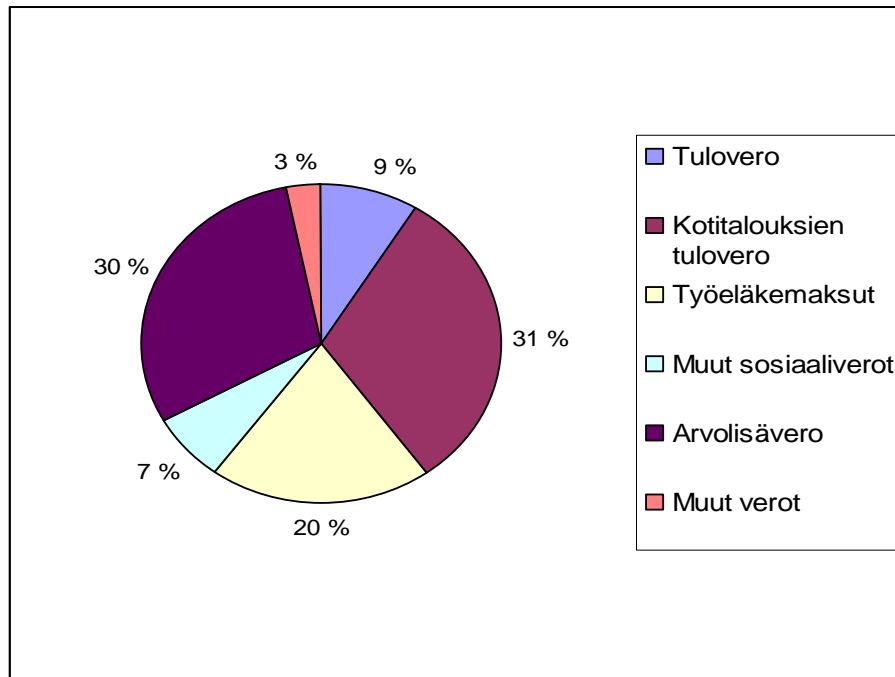
3.3 Verojen jakauma

Verotulojen jakauma koko maassa on epätasainen; Venäjällä on olemassa rikkaat ja köyhät alueet. Moskova on rikkain kaupunki, josta kerätään myös eniten veroja. Vuoden 2003 tilastojen mukaan Moskovan osuus oli 22 % koko maasta. Syynä siihen on se, että Venäjän suurten yritysten toimistot sijaitsevat Moskovassa, jonne ne maksavat myös veronsa. Pietarin osuus oli neljä prosenttia vuonna 2003. Köyhimmät alueet ovat Ingushian, Tsheshenian ja Dagistanin tasavallat. (Penttilä ym. 2003, 9.)

Vertailtaessa Venäjää ja OECD -maita Venäjän verojärjestelmässä keskeinen asema on välillisellä verotuksella (arvonlisävero, valmistevero). Vuonna 2001 arvonlisäveron ja valmisteveron osuus oli 33 % kaikista veroista. Tuloveron osuus oli 20 %, kun OECD -maissa se on noin kymmenen prosenttia. Luonnollisten henkilöiden verotus OECD -maissa oli kolmanneksen kaikista veroista, kun Venäjällä tämän osuus oli vain kymmenen prosenttia. (Penttilä ym. 2003, 9.)

Kuva 1. Venäjän budjetin verotusrakenne (Venäjän verovirasto 2008).

Kuva 2. Suomen verotuksen rakenne (Source: OECD 2008).

Venäjän nykyverojärjestelmässä välillisillä veroilla on edelleen keskeinen asema. Kuvassa yksi on esitetty Venäjän verojakauma vuonna 2008 ja kuvassa kaksi Suomen verojakauma vuonna 2007. Jakaumista voidaan havaita, että Suomessa sosiaaliveron osuus kaikista veroista on suuri verrattuna Venäjän sosiaaliveron osuuteen. Suomen sosiaaliveroon kuuluvat työeläkemaksut 20,3 % ja muut sosiaalimaksut 7,4 % eli yhteensä 27,7 %. Venäjän yhdistetty sosiaalivero, johon kuuluvat eläke-, sosiaalivakuutus ja sairausvakuutusrahastot on yhteensä 11 %. Venäjällä työntekijä maksaa siis vähemmän työnantajalle kuin Suomessa. Tuloveron osuus Venäjän budjetissa on 19 % ja Suomen budjetissa yhdeksän prosenttia, eli se on noin puolet pienempi kuin Venäjällä. Myös eläkemaksut Venäjällä ovat pienemmät kuin Suomessa. Matilaisen mukaan (2009) Venäjän verotusrakenne poikkeaa OECD-maista, koska se on luonnonvarojen suhteen rikas maa ja suuren osan veroista se saa yrityksiltä, jotka jalostavat luonnonvaroja.

4 YRITYKSEN VEROT

Omassa työssäni esitetyt verot (arvonlisävero, valmistevero, sosiaalivero ja tulovero) kuuluvat federaatioihin veroihin, paitsi omaisuusvero, joka on alueellinen vero. Nämä verot voidaan jakaa välillisiin ja välittömiin veroihin verokohteen perusteella. Välittömät

verot ovat tulojen tai varallisuuden perusteella määräytyviä veroja. Välittömät verot ovat tulovero, lähdevero ja omaisuusvero. Tärkein välitön vero on tulovero, joka lasketaan yrityksen nettovoitosta. Omaisuusvero, jota maksetaan yrityksen omistaman varallisuuden perusteella, lasketaan myös yrityksen nettovoitosta. (Penttilä ym. 2003, 25.) Välillinen verojärjestelmä on lähempänä Suomen välillisiä veroja. Välilliset verot ovat arvonlisävero, valmistevero ja sosiaalivero.

4.1 Tulovero

Venäjän tuloverolaki (eli suoraan käännettynä voittoverolaki) poikkeaa sisällöltään Suomen elinkeinotulon verottamisen laista (EVL). Venäjän tuloverolaki sisältää käyttö- ja vaihto-omaisuuden määritelmät sekä vähennyskelvolliset ja vähennyskelvottomat menot. Suomessa vastaavat asiat löytyvät kirjanpito- ja verolainsäädännöstä. Venäjällä yrityksen tulot jaetaan yritystoiminnasta saatuun tuloon ja pääomatuloon. (Penttilä ym. 2003, 27.) Tuloveroa maksavat kaikki venäläiset ja ulkomaalaiset yritykset, joilla on kiinteä toimipaikka Venäjällä tai ne saavat tuloja Venäjältä. Ulkomaalaiset yritykset, jotka eivät ole perustaneet Venäjällä kiinteää toimipaikkaa (esimerkiksi edustustot), maksavat lähdeveroa. Yrityksen tuloverotus määräytyy yrityksen koon perusteella. Pienillä yrityksillä verotussäännöt jonkun verran poikkeavat. Tuloverokanta on 24 %, josta 6,5 % maksetaan federaation budjettiin ja aluehallinnolle 17,5 %. Verouudistuksen jälkeen paikallishallinnoilta ei peritä tuloveroa. (Matilainen 2007, 255.)

4.1.1 Menojen vähennyskelpoisuus tuloverotuksessa

Vähennyskelpoisten kulujen, jotka on lueteltu tuloverolaissa, on täytettävä tietyt ehdot, jotta menot luettaisiin vähennyskelpoiksi. Yrityksen kulujen on hyödytettävä yrityksen omaa liiketoimintaa ja niiden on kuuluttava yrityksen liiketoimintaan, joten esimerkiksi henkilökunnan asuntojen vuokrat eivät ole vähennyskelpoisia. Sen lisäksi Venäjän lainmukaisten asiakirjojen esittäminen on tärkeää. (Penttilä ym. 2003, 29.) Venäjän vähennyskelpoiset kulut eroavat Suomen kuluista. Esimerkiksi liiketoimintaan kuulumattomat menot, kuten henkilökunnan ruokailu- ja virkistäytymismenot eivät ole vähennyskelpoisia. Sen lisäksi tietyt kuluja varten (esimerkiksi korkokulut, mainoskulut, edustuskulut) on olemassa tarkat määritelmät, mitä näihin kuluihin voidaan lukea ja kuinka suuri määrä vähennyskelpoisia kuluja voi olla per tilikausi. Tuloverolaissa (1.1.2007/283.2) artiklassa 283.2 on säädetty tappion vähennyskelpoisuudesta, joka nykyisin mukaan voidaan vähentää tuloverotettavasta

osuudesta kymmenen vuoden aikana. Aikaisemmin yrityksillä ei ollut oikeutta vähentää tappioita. (Matilainen 2007, 256- 257.)

Esimerkki yleisimmistä vähennyskelvottomista menoista:

- Sakot ja rangaistusmaksut
- Veronlisäys ja veroviranomaisten määräämät viivästyskorot
- Henkilökuntaetuudet kuten työpaikkaruokailu, virkistystoiminta tai työvaatteet sellaisilla aloilla, joilla niitä ei lainsäädännön mukaan vaadita
- Ulkomaisille työntekijöille järjestetyt sosiaalietuudet, kuten asunnon vuokra, henkilökohtaiset autokulut ja muut vastaavat etuudet
- Kaikki puutteellisesti muotoillut tai virheellisesti dokumentoidut kulut (Penttilä ym. 2003, 30).

4.1.2 Kirjanpito

Venäjän kirjanpidossa on huomattavia eroja kansainväliseen kirjanpitokäytäntöön nähden. Taloushallinto on byrokraattisempaa kuin Suomessa. Erilaiset sopimukset ja muut asiakirjat ovat välttämättömiä. Venäjällä asiakirjojen ja raportoinnin muoto on niin tärkeä, että voidaan sanoa, että se on tärkeämpi kuin sisältö. Venäläisessä kirjanpidossa on suoriteperusteistä kirjaustapa. (Karhu 2007, 248 -250.) Olennainen ero suomalaisen ja venäläisen tilinpäätöksen välillä on niiden erilainen painotus tuloslaskelman ja taseen kesken. Venäläinen kirjanpito on tase keskeistä. Kirjanpidossa seurataan omaisuusarvojen muutoksia ja valmistuskustannuksia eikä jurikaan kiinnitetä huomiota kannattavuuskysymyksiin. Käytännössä yrityksen tuloksen ja taloudellisen tilanteen tulkitseminen vaatiikin oman erillisseurantansa. (Penttilä ym. 2003, 38.) Verotuksen oikeellisuus tarkistetaan neljä kertaa vuodessa, mikä vie paljon aikaa ja rahaa. Kirjanpito palvelee ensisijaisesti viranomaisia eikä investoijia ja muita sidosryhmiä. Yrityksillä on oltava pääkirjanpitäjä, joka vastaa kirjanpitopolitiikasta, kirjanpidon hoidosta, neljännesvuositilinpäätöksen ja veroilmoituksen laatimisesta, inventaareista sekä maksutapahtumien ja sopimusten allekirjoittamisesta. (Karhu, 2007, 248 -250.)

Venäjällä tulee laatia kirjanpitopolitiikka (vastaavaa käsitettä ei Suomessa tunneta). Kirjanpitopolitiikka on selostus siitä, kuinka kirjanpito järjestetään kyseessä olevassa yrityksessä.

Kirjanpitolitiikka laaditaan kalenterivuoden alussa sekä kirjanpitoa että verotuskirjanpitoa varten. Siinä määritellään seuraavat asiat:

- immateriaalioikeuksien ja käyttöomaisuuden poistotavat
- varaston poistoperiaatteet
- käyttöomaisuuserien uudelleenarvostus
- osinkojen laskeminen ja maksukäytäntö
- tapahtumien oleellisuuden arviointi
- valittu kirjanpidon esittämistapa
- tilinpäätöspäivän jälkeisten tapahtumien huomiointi
- omaisuuden ja velkojen inventointiajankohdat
- mahdollinen erilliskirjanpidon laatiminen. (Karhu 2007, 248.)

4.1.3 Verotettava tulo

Verotettava tulo lasketaan yrityksen kokonaistulosta tietyillä oikaisuerillä lisättynä tai vähennettynä (liite 4). Verohuojennukset ovat yksi niistä oikaisueristä, jotka on tarkoitettu lähinnä ulkomaista pientä tuotannollista toimintaa harjoittavia yrityksiä, maatalous-, kulttuuri- ja sosiaalialalla toimivia yrityksiä sekä ulkomaalaisia investoijia varten. Kokonaistuloksen saamiseksi lasketaan yhteen normaalin liiketoiminnan voitto, käyttö- tai muun omaisuuden myynnistä saatu voitto sekä normaaliin liiketoimintaan kuulumattomista toiminnoista saadut tulot niihin liittyvillä kuluilla vähennettynä. (Karhu 2001, 12.) Yritykset ennakoivat maksettavan veron määrän vuosineljänneksittäin ja ilmoittavat sen veroviranomaisille (neljä kuukautta, kuusi kuukautta ja yhdeksän kuukautta tilinpäätöksen aloittamisesta ja tilinpäätöksen lopussa). Veroilmoituksen yhteydessä yritykselle on laadittava välitilinpäätös, joka käytännössä tehdään kuukausittain (Karhu 2007, 248). Vero maksetaan kunkin kuukauden 15. päivä, jolloin maksetaan 1/3 ennakoveron määrästä. Täsmäys tehdään vuosittain vuositilinpäätöksen yhteydessä. (Penttilä ym. 2003, 41.)

Verotettavan tulon laskiessa on huomioitava myös Suomen ja Venäjän välinen verosopimus, joka solmittiin vuonna 1987. Sen tarkoituksena oli poistaa kaksinkertainen verotus. Verosopimus rajoittaa Venäjän oikeutta verottaa suomalaisen henkilön Venäjältä saamaa tuloa. Suomen ja Venäjän välinen verosopimus koskee kolmea veroa. yrityksen tuloveroa, yksityishenkilöiden tuloveroa ja maaveroa. (Matilainen 2007, 262.) Suomen ja Venäjän välinen verosopimus ei koske

varallisuusveroa, omaisuusveroa, sosiaaliveroa, arvonlisäveroa ja lähdeveroa. (Penttilä ym. 2003, 64.) Yksinkertaistettuna se tarkoittaa sitä, että Suomen vero - Venäjän vero = maksettava vero.

4.2 Lähdevero

Lähdeveroa maksavat yritykset, jotka eivät ole perustaneet kiinteää toimipaikkaa Venäjällä, esimerkiksi edustustot. Lähdeveroa maksetaan seuraavista tulonlähteistä:

- osinko ja muu vastaava tulonsiirto Venäjältä ulkomaille
- korkotuottojen maksu Venäjän ulkopuolelle
- rojalitulojen maksu
- vuokratuotot
- tuotot kansanvälisestä liikenteestä. (Matilainen 2007, 255.)

Ulkomaalainen osingonsaaja maksaa Venäjän valtion budjettiin 15 % tulosta. Venäläiset yritykset maksavat yhdeksän prosenttia osingosta, jonka he ovat saaneet venäläisiltä tai ulkomaalaisilta yritykseltä. Muissa tapauksissa lähdeveron yleinen verokanta on 20 %. Ulkomaalaiset edustustot, jotka eivät ole muodostaneet kiinteää toimipaikkaa Venäjällä maksavat saadusta tulosta 20 % lähdeveroa. (Tuloverolaki 16.5.2007/284.2.) Sekä federaation että federaation subjektien velkapapereista saatuun korkotuloon kohdistuu Venäjän sisällä viiden prosentin lähdevero. Osinkojen osalta käytetään Venäjälle kohdistuvasta investoinnista riippuen kahta verokantaa viisi prosenttia ja 12 %. Alempaa verokantaa käytetään, mikäli suomalainen emoyritys omistaa yli 30 % osinkoa maksavasta yhtiöstä ja mikäli tytäryritykseen on investoitu yli 100.000 USD. (Matilainen 2007, 255 -256.)

4.3 Arvonlisävero

Arvonlisävero eli NDS otettiin käyttöön vuonna 1992 ja sen yleisperiaatteena on (kuten muissakin maissa) syntyvän lisäarvon verottaminen (Penttilä ym. 2003, 48). Alussa arvonlisäveroa perittiin kaikista tuotteista samansuuruisena ja pian määritettiin peruselintarvikkeille ja lastentarvikkeille alhaisempi verokanta, kymmenen prosenttia (Liite 5). Arvonlisäveron yleinen verokanta on 18 %. (Karhu 2001, 16.)

Arvonlisäverotuksen verovelvollisia ovat kaikki venäläiset ja ulkomaalaiset juridiset henkilöt, jotka harjoittavat liiketoimintaa Venäjän alueella. Vero määräytyy verollisten tavaroiden tai työ- ja palvelusuoritteiden myynnistä Venäjällä sekä tavaroiden maahantuonnista Venäjälle. (Matilainen 2007, 257 -258.) Arvonlisäverolakiin tuli muutos (13.10.2008), joka määrittää maksamaan veroa kolme kertaa vuodessa 20. päivään mennessä jokaista kautta kohti. (Arvonlisäverolaki 13.10.2008/ 174.1.) Arvonlisäveroa voi vähentää vain ostoista, jotka ovat käytettävissä liiketoimintaa varten. Sen lisäksi arvonlisäveron vähennyskelpoisuus vaatii yritystä esittämään lain edellyttämät tositteet. (Matilainen 2007, 258 -259.) Laissa on määrätty muotomääräykset laskua varten, jotta se hyväksytään vähennyskelpoiseksi (liite 6).

Arvonlisäverosta vapautetut kohdat on lueteltu verolaissa. Näitä ovat esimerkiksi asunnonvuokrat, julkisten kulkuvälineiden palvelusuoritukset ja valtaosa pankkien toteuttamista palveluista. Arvonlisäverosta on myös vapautettu eräät tullilainsäädännössä määritellyt toimenpiteet, kuten tavaroiden vienti pois Venäjän alueelta, tavaroiden sopimusvalmistus Venäjällä tai tavaroiden kauttakulku. Tavaroiden viennistä saa arvonlisäveron takaisin. Vähäinen liiketoiminta ei myöskään ole arvonlisäverollista. Venäjän verolain mukaan liiketoiminta on vähäistä, kun veroton myynti jää kolmen peräkkäisen kuukauden aikana alle kahden miljoonan ruplan rajan (noin 57 143 euroa eli noin 19 047 euroa per kuukausi). Se on melko alhainen raja verrattaessa kansanväliseen käytäntöön. (Matilainen 2007, 258.) Suomessa arvonlisäverosta on vapautettu toiminta, jonka liikevaihto ei ylitä 8 500 euroa tilikauden aikana. (AVL 3 §).

Arvonlisäveron käännettyä verovelvollisuutta vastaava käsite löytyy myös Suomen laista. Käännetty verovelvollisuus syntyy siinä tilanteessa, kun ulkomaalainen myyjä, joka ei ole rekisteröinyt Venäjällä, myy tavaransa venäläiselle asiakkaalle. Tässä tilanteessa arvonlisäveron maksaa ostja, joka on velvollinen tilittämään arvonlisäveron valtiolle. Esimerkkinä tästä voisi olla ulkomaalaisen kouluttajan järjestämät kurssit ja seminaarit. (Penttilä ym. 2003, 49 -50.)

4.4 Valmistevero

Valmistevero on arvonlisäveron kaltainen vero, joka kohdistuu tuotteisiin, joiden hintaa valtio haluaa säädellä. Tällaisia tuotteita ovat alkoholi, tupakka, bensiini, autot ja moottoripyörät (liite 7). Valmistevero lisätään tuotteiden hintoihin valmistusvaiheessa tai

siinä vaiheessa, kun tuotteet tuodaan Venäjän alueelle. Valmistevero on vähennyskelpoinen kulu, jos se on tuloa tuottavan toiminnan kulu. (Matilainen 2007, 260.) Eri tuotteilla on omat valmisteveronsa (esim. bensiinivero 2657 ruplaa 1 tonnista, tupakka 235 ruplaa 1000 kappaleesta). Maahantuodusta tavarasta maksetaan vero vain kerran tullimenettelyssä. (Valmistevero. 16.5.2007/193.1.)

4.5 Yhdistetty sosiaalivero

Yhdistetty sosiaalivero sisältää muun muassa eläke-, sosiaalivakuutus- ja sairausvakuutusrahastot. Tapaturmavakuutusmaksut eivät sisälly tähän veroon, vaan ne on maksettava erikseen. (Matilainen 2007, 262.) Veron kerääminen työttömyysrahastomaksusta Venäjällä on lopetettu. Verovelvollisia ovat palkkaa maksavat yritykset. Sosiaalivero peritään bruttopalkoista, nyt ylimmillään 26 %. (Penttilä ym. 2003, 94.) Sosiaalivero on voimakkaasti regressiivinen. Se tarkoittaa sitä, että jokaisesta palkan lisäruplasta maksetaan aina vähemmän sosiaaliveroa (liite 8). Tällä keinolla valtio haluaa rohkaista yrityksiä maksamaan virallista palkkaa työntekijöille, ja pyrkii saamaan suuremmatkin palkat tuloverotuksen piiriin. (Matilainen 2007, 262.)

4.6 Alueelliset ja paikalliset verot

Aikaisemmin alueelliset ja paikalliset verot (kuten tienkäyttäjien vero 2,5 % ja asuin- ja kulttuurikohteiden ylläpitovero 1,5 % sekä myyntivero, jota nykyään ei enää peritä) aiheuttivat merkittävää verorasitusta Venäjällä toimiville suomalaisille yrityksille, sillä eräitä veroja perittiin liikevaihdosta, jolloin myös tappiollinen toiminta saattoi tulla verotetuksi. Nykyään alueellisten ja paikallisten verojen erot eivät ole taloudellisesti merkittäviä paitsi niillä alueilla joihin kohdistuu verohuojennuksia. Tällä hetkellä merkittävin alueellinen vero on omaisuusvero. (Penttilä ym. 2003, 43.)

Venäjän lainsäädännön mukaan kaikki juridiset henkilöt sekä niiden sivutoimipaikat ja muut vastaavat toimipisteet ovat verovelvollisia maksamaan omaisuusveroa. Lisäksi verovelvollisia ovat ulkomaalaiset yritykset ja organisaatiot, joilla on omaisuutta Venäjällä mutta ei liiketoimintaa eikä kiinteää toimipaikkaa. (Karhu 2001, 13.) Omaisuusverokanta voi olla korkeintaan 2,2 % veropohjasta, josta puolet maksetaan alueelliseen budjettiin ja puolet paikalliseen budjettiin. (Omaisuusvero 29.6.2004/380.) Veropohjana on Venäjällä sijaitsevan omaisuuden keskimääräinen vuotuinen arvo.

Verotettavaa omaisuutta ovat lähes kaikki taseen vastaavaa -puolen omaisuuserät: käyttöomaisuus, aineettomat oikeudet, varastot, taseeseen aktivoitunut tuotannon kustannukset sekä muut aktivoitunut kulut. Omaisuuden arvona pidetään kirjanpidon mukaista omaisuuden jäännösarvoa. Lopullisen verorasituksen kannalta tärkeää on se, että omaisuusvero on yritysten tuloverotuksessa vähennyskelpoinen meno. Ulkomaalaisten yritysten omaisuusverotus poikkeaa jonkun verran venäläisten yritysten käytännöstä. Merkittävin poikkeus on se, että käyttöomaisuuden poistoja tehdään sijaintimaan lainsäädännön mukaisesti. (Penttilä ym. 2003, 44 - 45.)

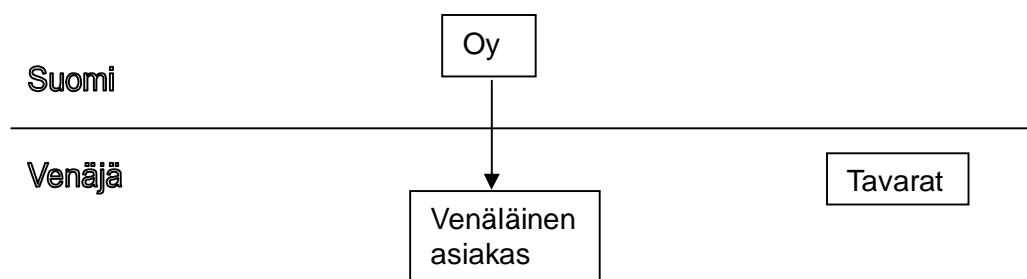
5 ERI TOIMINTAMUOTOJEN VEROTUS

Suunniteltaessa liiketoimintaa Venäjällä on mietittävä yrityksen toimintamuotoa. Yritysmuodon valinta riippuu yrityksen toimialasta ja sen toiminnasta. Toimintamuodon valintaan vaikuttavat myös liiketoiminnan tavoitteet ja mahdollisuudet. Yrityksen on myös vastattava seuraaviin kysymyksiin: harjoitetaanko maassa taloudellista toimintaa vai ei, onko kyseessä tuotannollinen toiminta, ja kuinka paljon yritys on valmis investoimaan Venäjälle. Monet muutkin asiat vaikuttavat toimintamuodon valintaan, esimerkiksi lainsäädäntö, viranomais määräykset (mm. lisenssivaatimukset) ja kansainvälisten verosopimusten tuomat veroedut. (Karhu, Nykänen 2000, 7.)

Tilanteessa, jossa yritys ei halua tai sillä ei ole taloudellisia resursseja investoida Venäjälle perustaen siinne kiinteää toimipaikkaa tai edustustoa, sillä on silti muita jakelumahdollisuuksia kuten vienti tai projekti. Vienti voidaan jakaa suoraviintiin, epäsuoraviintiin ja välittömään vientiin. Tässä opinnäytetyössä ei käsitellä tarkemmin, mitä eroja eri vienneissä on, vaan käsitellään asiaa kohdemaan verotuksen näkökulmasta. Näistä muodostuu kolme ryhmää: ensimmäisessä ovat sellaiset toimintamuodot, joissa verovelvollisuus syntyy Suomessa kuten suoraviennissä. Toisessa ryhmässä verovelvollisuus syntyy sekä Suomessa että Venäjällä, esimerkkinä on edustusto, ja kolmannessa ryhmässä verovelvollisuus syntyy vain Venäjällä, esimerkiksi muodostettaessa tytäryhtiö. Seuraavassa näitä kolmea tarkastellaan lähemmin.

5.1 Verotus suoraviennissä

Suoraviennissä suomalainen yritys myy tavarat venäläisille asiakkaille siten, että myytävien tavaroiden omistusoikeus siirtyy ostajalle Venäjän valtakunnanrajan ulkopuolella. Tässä tapauksessa suomalaiselle myyjälle ei synny Venäjällä kiinteää toimipaikkaa eikä sille synny myöskään verovelvoitteita Venäjällä (kuva 3). Tällöin se ei ole tekemisissä Venäjän tulli- tai verolainsäädännön kanssa. Suomalaiselle yhtiölle tämä toimintamalli on verotuksellisesti edullinen, sillä tässä tapauksessa suomalaiselle yhtiölle ei muodostu Venäjän tuloverolain mukaan lainkaan verotettavaa tuloa Venäjällä, vaan yhtiön tulos verotetaan kokonaisuudessaan Suomessa. Venäläinen asiakas on silloin velvollinen suorittamaan tuontiin liittyvät verot sekä Venäjän arvonlisäveron. (Penttilä ym. 2003, 80.)

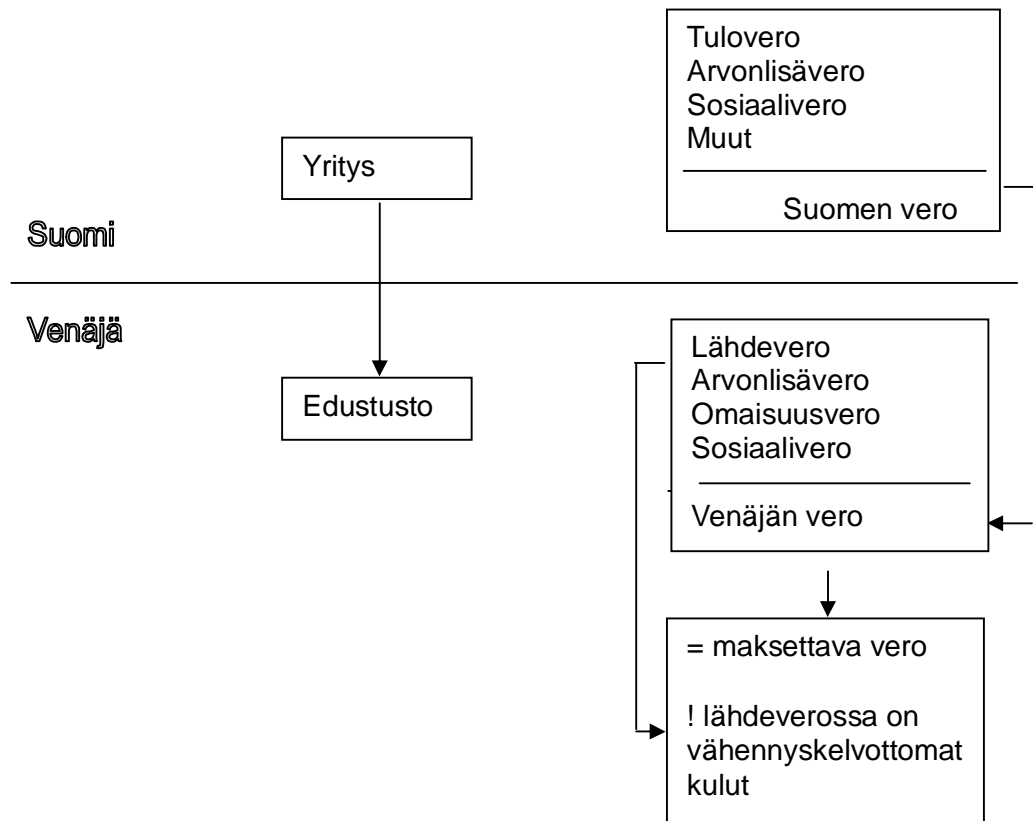

Kuva 3. Suoravienti (Karhu & Nykänen 2000, 11).

5.2 Edustuston verotus

Edustusto on Venäjälle perustettava yksikkö, joka ei ole oma juridinen henkilö, vaan emoyhtiötä edustava toiminta, jonka tehtävänä on luoda asiakaskontakteja, edistää tuotteiden tunnettavuutta ja avustaa kauppasopimusten syntymisessä. Edustusto ei muodosta kiinteää toimipaikkaa, eikä harjoita kaupallista toimintaa ja se on verovapaa Venäjän tuloverosta. Edustustoa ei vapauteta muista veroista; jos edustustolla on omaisuutta, siitä on maksettava omaisuusveroa ja jos palkataan paikallisia työntekijöitä, niin maksetaan sosiaalivero. (Pajalin 2007, 218.) Kuvassa 4 nähdään Suomen toiminnasta määrätyt verot ja Venäjän edustusta maksettavat verot. Suomen toiminnasta määrätyt verot vähennetään Venäjällä maksettavista veroista ja siitä tulee summa, jonka suomalainen yritys maksaa Suomessa omasta toiminnasta sekä Venäjällä että Suomessa. Tässä tilanteessa on huomioitava se, että Venäjällä

vähennyskelpoisten kulujen määrä on pienempi, ja osa maksetun veron määrästä voi jäädä hyvittämättä (Penttilä ym. 2003, 64- 65).

Kuva 4. Suomalaisien yritysten maksettava vero Suomessa ja Venäjällä olevilla edustustoilla.

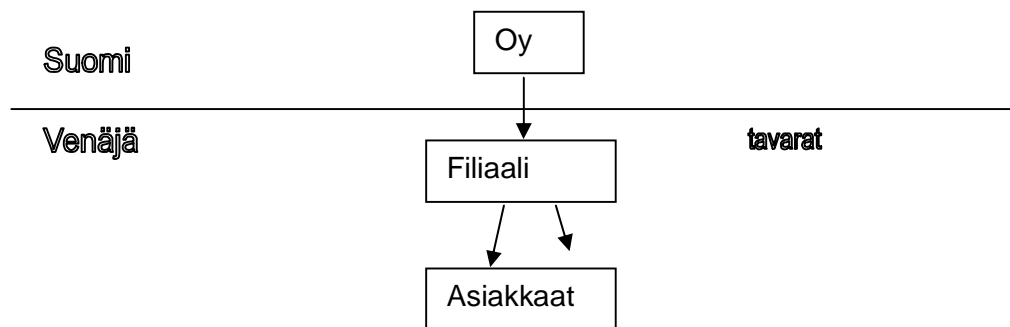
Edustusto ei saa harjoittaa kaupallista toimintaa ja verottaja voi tarkistaa sen. Tämän lain noudattamatta jättämisestä edustustoa verotetaan yrityksen tavoin ja pahimmassa tapauksessa se voi johtaa harkintaverotukseen. Edustusto toimii määräaikaaisesti, joten sen toiminnan rekisteröinti on uusittava yhden, kahden tai kolmen vuoden välein. Toiminta voidaan lakkauttaa, jos rekisteröinnin uusintaa ei tehdä ajoissa. (Pajalin 2007, 218.) Aikaisemmin edustustolla on ollut joitakin helpotuksia, esimerkiksi ulkomaalaiset työntekijät eivät aiemmin tarvinneet työlupaa, vaan edustuston työntekijät rekisteröitiin valtiollisessa rekisteröintikamarissa. Nykyään ulkomaalaiset yritykset joutuvat hakemaan työluvat ja viisumit ja se on vaikuttanut edustuston suosion vähentymiseen. Edustuston helpotuksista voidaan mainita se, että edustusto on vapautettu vuokranmaksujen arvonlisäverosta ja edustuston kirjanpito ja talousraportointi on yksinkertaisempaa kuin yritysten. (Pajalin 2007, 218.)

Venäjän lainsäädännön mukaan edustusto voi olla esimerkiksi:

- toimisto, konttori tai mikä tahansa paikka, jossa tai jonka kautta harjoitetaan säännöllisesti jonkin juridisen henkilön etuja ja valvotaan edustamiseen liittyvää toimintaa
- sopimukseen perustava rakennus-, asennus-, kokoonpano-, huoltokohta tai mikä tahansa organisaatio tai fyysinen henkilö, jonka ulkomaalainen yritys on valtuuttanut edustamaan itseään. (Honkanen 1997, 274.)

5.3 Filiaalin verotus

Filiaali ei ole itsenäinen oikeushenkilö ja sen toiminnasta vastaa ja sitä johtaa emoyhtiö Suomessa. Filiaali harjoittaa samaa liiketoimintaa Venäjällä kuin sen pääliike Suomessa (kuva 5). Filiaali on velvollinen maksamaan kaikki veronsa Venäjälle. (Karhu ym. 2000, 9.)

Kuva 5. Filiaali (Karhu ym. 2000, 10).

Suomalainen yritys voi siirtää sivuliikkeelleen omaisuutta sen säännöissä määritetyn tarkoituksen toteuttamista varten. Sivuliike maksaa tuloveroa vain voitosta, joka saadaan tuloista, joista on vähennetty tuotannon niin sanottu omakustannusarvo. Vastaavasti näistä varoista, jotka yritys siirtää sivuliikkeeseensä, ja jotka kuuluvat tuotannon omakustannusarvoon, ei makseta veroa. Jos sivuliike saa voittoa, on olemassa kaksi erilaista toimintavaihtoehtoa:

- mikäli sivuliikkeellä ei ole erillistä tasetta, niin sen ansaitsemat tulot lasketaan yrityksen kanssa yhteiseen tilinpäätökseen, jonka perusteella myös verot määritellään tai
- mikäli sivutoimipaikalle on erillinen tase, niin verot määritetään sen tuloksesta erikseen ja verot maksetaan rekisteröintipaikkakunnalla.

Sen sijaan paikalliset verot siitä toiminnasta, jota harjoitetaan sivutoimipaikkakunnalla, on maksettava kyseisellä paikkakunnalla. (Honkanen 1997, 247.)

5.4 Tytäryhtiön etabloituminen

Päätyminen etabloitumiseen, eli sijoittuminen kohdemaahan perustamalla sinne tytäryhtiö edellyttää investointia ja pitkäaikaista sitoutumista Venäjälle (Karhu & Nykänen 2000, 7). Etabloituminen tapahtuu vaiheittain: ensin tutustutaan markkinaan (eli onko tuotteilla/palveluilla kysyntää, ketkä ovat kilpailijat ja niin edelleen.), sen jälkeen voidaan syventää toimintaa edustustolla ja edelleen itsenäisen yrityksen perustamisella. Edustusto voi siis olla joillakin yrityksillä kansainvälistymisen välivaiheena. Tytäryhtiön perustaminen vahvistaa suomalaisen yrityksen asemaa Venäjän markkinoilla. (Pajalin 2007, 218.)

Perustettaessa tytäryhtiötä Venäjällä, suomalaisen yrityksen on mietittävä, onko kannattavampaa ostaa valmis yritys vai perustaa tytäryhtiö Venäjälle. Yrityksoston kohteena voi olla joko koko toimiva yritys tai osa yrityksen osakkeista. Yrityksoston liittyy sekä hyviä että huonoja puolia. Ostettaessa valmis yritys on helpompi päästä markkinoille ja yrityksen perustamiseen liittyvä byrokratia on yksinkertaisempaa. Toisaalta ennen yrityksen ostamisesta joudutaan tekemään tarkkoja taustaselvityksiä, due-diligance -tutkimuksia ja sen lisäksi on tehtävä henkilömuutoksia, irtisanottava vanhoja ja otettava työhön uusia työntekijöitä. Perustettaessa tuotannollista yhtiötä yrityksillä on oikeus verohelpotukseen. Paikallisesta tuloverosta voi saada alennusta enintään neljä prosenttia ja varallisuusverosta, joka on yleisesti 2,2 %, voi saada alennusta prosentin tai vapautuksen kokonaan. Veroetuudet ovat sidoksissa investoinnin kokonaismäärään ja aluehallinto päättää sen perusteella verohelpotuksista. (Pajalin 2007, 216, 222.)

5.4.1 Yritysmuodon valinta

Yritysmuodolle on erilaisia vaihtoehtoja. Suomalaisten suosimia toimintamuotoja ovat rajavastuuyhtiö ja suljettu osakeyhtiö (Pajalin 2007, 217- 218). Avoimiin ja kommandiittiyhtiöihin osallistuminen on ollut erittäin harvinaista muun muassa vastuukysymysten takia (Penttilä ym. 2003, 71).

Tytäryhtiön vaihtoehdot ovat:

- Rajavastuuyhtiö
- Osakeyhtiö (Avoin ja Suljettu)
- Yksityinen elinkeinon harjoittaja
- Avoin yhtiö
- Kommandiittiyhtiö
- Lisävastuuyhtiö

Tässä tutkimuksessa ei esitellä kaikkia yritysmuotoja, vaan verrataan suomalaisten suosimia muotoja eli osakeyhtiötä ja rajavastuuyhtiötä. Osakeyhtiöiden toimintaa säätelee osakeyhtiölaki (N 208-FZ, 26.12.1995), kun taas rajavastuuyhtiöiden toimintaa säätelee laki rajavastuuyhtiöistä (N 14-FZ, 8.2.1998). Rajavastuuyhtiölle ei löydy vastaavaa yritysmuotoa Suomesta, mutta löytyy Saksan laista (GmbH-yhtiömuoto). Rajavastuuyhtiön ja osakeyhtiön välillä ei ole merkittäviä eroja. Rajavastuuyhtiö on näistä kahdesta vapaamuotoisempi, sen rekisteröinti on helpompaa ja hallinto kevyempi. Rajavastuuyhtiöstä onkin nopeasti tullut hyvin suosittu yhtiömuoto sekä ulkomaisten että venäläisten sijoittajien keskuudessa. (Penttilä ym. 2003, 70.)

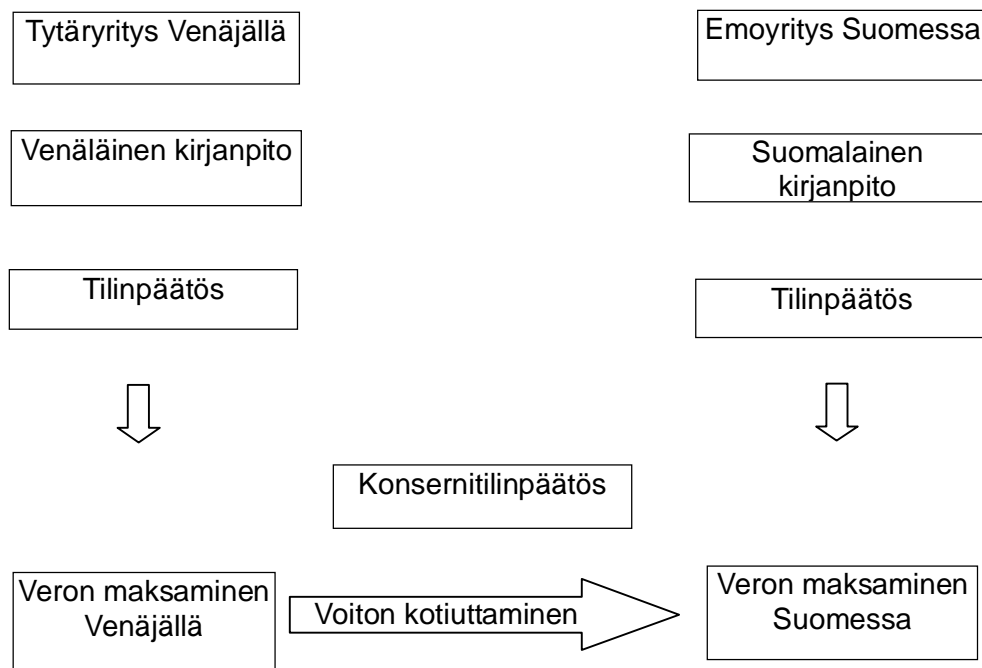
Rajavastuuyhtiön osuuksia ei tarvitse rekisteröidä kuten osakeyhtiön osakkeita. Molemmissa yritysmuodoissa yhtiö on vastuussa vain omalla omaisuudellaan. Rajavastuuyhtiön (OOO) kuten myös suljetun osakeyhtiön (ZAO) voi perustaa vain yksi tai useampi fyysinen tai juridinen henkilö, jossa voi olla enintään 50 osakasta. Molempien yhtiömuotojen minimiosakepääoma on sata kertaa minimipalkka (100*100 ruplaa = 10 000 ruplaa eli noin 300 euroa). Molempien yhtiömuotojen osuudet ovat vapaasti luototettavissa ja pääoma voidaan sijoittaa sekä rahana että apporttina. Osakeyhtiössä on oltava vararahasto, jonka määrä on vähintään viisi prosenttia osakepääomasta ja sen tarkoituksena on mahdollisten tappioiden kattaminen.

Rajavastuuyhtiössä vararahasto ei ole pakollinen. Venäjän osakeyhtiö on lähinnä samanlaista osakeyhtiötä, jonka yhtiömiehellä on toissijainen vastuu yhtiön velvoitteista. (Penttilä ym. 2003, 70 -7.)

5.4.2 Emoyhtiön ja tytäryhtiön toiminnan verotus ja voiton kotiuttaminen

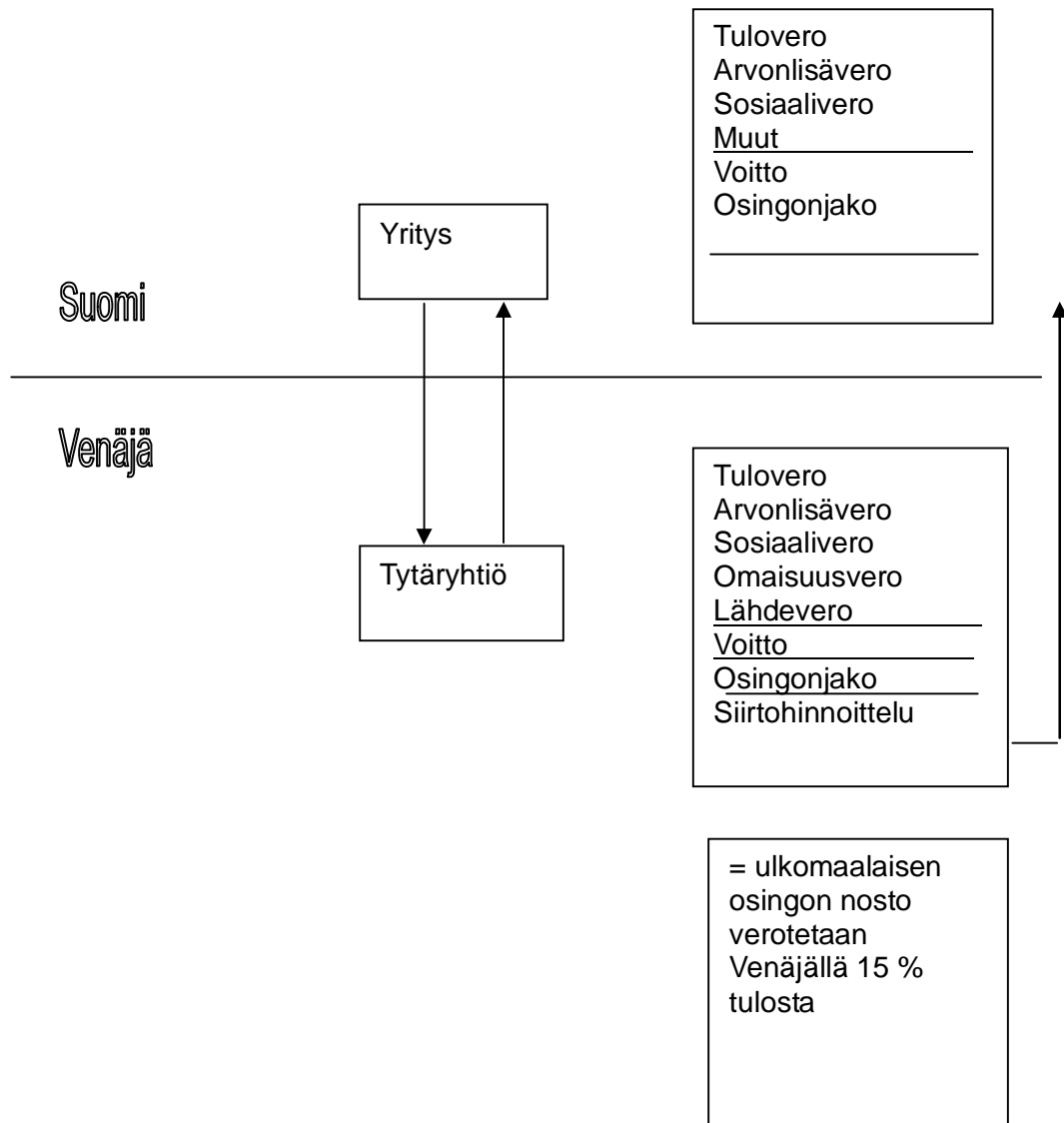
Suomalainen emoyritys ja Venäjälle perustettu tytäryritys muodostavat konsernin. Konsernisuhteen syntyminen edellytyksenä on, että emoyrityksellä on enemmän kuin puolet tytäryhtiöosakkeiden tuottamista äänistä. (Järvinen, Prepula, Riistama & Tuokko 2002, 17.) Emoyhtiöllä on määräysvalta tytäryhtiössä. Määräysvallan peruste on siis äänivallan enemmistö tai muu vastaava peruste, esimerkiksi oikeus hallintoelimen jäsenten enemmistön nimittämiseen ja erottamiseen. (Järvinen ym. 2002, 23.) Konsernirakenteita on erilaisia määräysvallan, yritysmuotojen ja yhtiöiden määrän suhteen. Tässä esitän yksinkertaisen perusmalli (kuva 6): Suomalaisella emoyrityksellä on sata prosenttia valtaa venäläiseen tytäryritykseen nähden. Suomalainen ja venäläinen yritys laatii oman kirjanpidon yrityksen sijaintimaan lainsäädännön mukaan. Vuoden lopussa laaditaan tilinpäätökset toiminnasta Venäjällä ja Suomessa. Tytäryhtiön ja emoyhtiön tilinpäätöksen perusteella laaditaan konsernitalinpäätös, jossa kummankin yrityksen sisäiset liiketapahtumat yhdistetään (eliminoidaan). Saadusta voitosta maksetaan veroja.

Kuva 6. Konserniyhtiön toimintamalli

Venäjällä rekisteröityä tytäryhtiötä verotetaan aivan kuten venäläistä yritystä (kuva 7). Tytäryhtiö maksaa tuloveroa, arvonlisäveroa, paikallisia veroja ja osinkoa nostettaessa lähdeveroa. Voittoa voidaan kotiuttaa nostamalla osinkoja tai siirtohinnoittelun avulla. Suomalaisen yrityksen voiton kotiuttamisesta maksetaan 15 % Venäjällä verotettavasta tulosta. Ulkomaalaisen tytäryhtiön maksama osinko ei ole suomalaisen emoyhtiön veronalaista tuloa, jos elinkeinotulon verottamisesta 6.2 §:ssä mainitut edellytykset täyttyvät. Venäjän verosopimuksessa on säädetty, että suomalaisen yhtiön venäläiseltä yhtiöltä saama osinko on vapautettu Suomen verosta, jos saaja välittömästi hallitsee kymmenen prosenttia osingon maksavan yhtiön pääomasta. Kun osingot näissä tapauksissa on verovapaata tuloa Suomessa, ei Venäjällä osingosta maksettua lähdeveroa hyvitetä Suomessa. Vaikka osinkoa ei veroteta emoyhtiön tulona, Suomen hyvitysjärjestelmä aiheuttaa emoyhtiölle ongelmia, kun ulkomaalaisesta tytäryhtiöstä kotiutetusta osinkotulosta muodostunutta voittoa jaetaan edelleen emoyhtiön osinkona Suomessa. Syynä on se, että tytäryhtiön voitostaan ulkomailla maksamaa yhtiöveroa ei oteta Suomessa huomioon laskettaessa yhtiöveron hyvityksestä annetun lain mukaista vertailuveroa, jolloin voitonjako edelleen pienentää veroylijäämiä ja saattaa johtaa täydennysveron maksamiseen. Sen sijaan vertailuveroon lasketaan tytäryhtiön osingosta Venäjälle maksettu lähdevero. (Penttilä ym. 2003, 75-76.)

Voiton kotiuttamista koskevassa verosuunnittelussa lähtökohtana on, että Venäjän yritysverotuksessa veropohja on laajempi kuin Suomessa ja menojen verovähennyskelpoisuus edelleen jonkin verran rajoitetumpi. Tuloveron verokanta on kuitenkin Venäjällä Suomen tuloverokantaa alhaisempi. Tämän vuoksi kaiken tulon ohjaaminen Suomeen ei ole taloudellisesti kannattava ratkaisu, vaan kannattaa harkita muita vaihtoehtoja. (Penttilä ym. 2003, 75 -76.) Siirtohinnoittelu on yksi niistä vaihtoehtoista, joita yritykset käyttävät voiton kotiuttamisessa. Siirtohinnoittelulla tarkoitetaan konserniyhtiöiden välisten liiketoimien hinnoittelua, jonka kohteena voivat olla esimerkiksi tavarat, aineeton omaisuus, palvelut ja rahoitus. Verotuksessa konserniyhtiöiden välisessä siirtohinnoittelussa sovelletaan markkinaehtoperiaatetta. (Penttilä ym. 2003, 71.) Voiton kotiuttamisen takia markkinahinta asetetaan niin, että siihen on jo laskettu voittoa. Sen jälkeen tätä "voittoa" siirretään toiseen maahan, jossa on alempi verokanta tai turvallisemmat olot. Jotkut monikansalliset yritykset hyödyntävät veroparatiiseja ohjaamalla muissa maissa syntyneitä voittoja veroparatiisiin tytäryhtiöihinsä. Näin voittoja kartutetaan verottomasti (Kapoor 2006).

Kuva 7. Tytäryhtiön voitonosto

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytteeni tutkimusote oli kvalitatiivinen ja tutkimusmenetelmänä käytin teemahaastattelua. Haastatteluja oli yhteensä kolme, ja analysoin ne käyttämällä sisällön analyysiä. Seuraavassa kuvaan tarkemmin tutkimusaineistoa ja sen hankinta.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimuksen kohderyhmä valitaan tarkoituksenmukaisesti. Tutkimustani varten valitsin haastattelun kohderyhmäksi suomalaisia yrityksiä, joilla on toimintaa Venäjällä. Etsiessäni yrityksiä en rajoittanut

niitä toimialan, koon tai Venäjän toimintamuodon perusteella. Ainoana rajoituksena oli yrityksen sijainti. Halusin tavata ja haastatella ihmisiä henkilökohtaisesti saadakseni syvemmän kuvan tutkimukseni aiheesta.

Suomalaisten yritysten toiminnan kehittämistä tutkitaan ja seurataan jatkuvasti. Esimerkiksi suomalais-venäläinen kauppakamari laatii vuosittain omien jäsenkyselyjen avulla Venäjän-kaupan barometrin, josta käy ilmi keskeiset ongelmat Venäjän kaupassa venäläisen taloudellisen ja poliittisen tilanteen muuttuessa. Venäläis-suomalaisen kauppakamarin Venla- lehdistä löysin Venäjän kauppaan liittyvien tietojen lisäksi myös SVKK:n jäsenlistat vuodesta 2007 ja 2008 (Venla 3/2007, 8/2007, 1/ 2008 ja 4/2008), joista poimin yritysten nimiä ja toimialoja. Ensin etsin Internetistä yritysten sijaintipaikat (jäsenet sijaitsivat eri puolilla Suomea) ja yhteystiedot. Tämän jälkeen otin yhteyttä pääkaupunkiseudulla toimiviin yrityksiin sähköpostilla ja puhelimitse. Sovin haastattelut neljän yrityksen kanssa, mutta eräs tilitoimisto kuitenkin kieltäytyi myöhemmin haastattelusta talouskriisin Venäjän toimintaan aiheuttamien ongelmien takia.

7 SUOMALAISTEN YRITYSTEN TOIMINTA VENÄJÄLLÄ

Venäjällä toimii pieniä, keskisuuria ja suuria suomalaisia yrityksiä. Suurin osa yrityksistä on pieniä ja keskisuuria (Tiri 2007, 38). Haastattelin kahta suurta yritystä – Pöyryä ja Onnista, joilla on yli kymmenen vuoden kokemus Venäjän markkinoilla ja yhtä pientä yritystä nimeltä Avelon Group, jolla on pari vuotta kokemusta Venäjältä. Suomalaisten yritysten lähes kaikki toimialat ovat edustettuina Venäjän markkinoilla. Suurimman osan muodostavat teollisuus, tukku- ja vähittäiskauppa. Palvelualatoiminta on vähäistä. Pöyry on infrastruktuuri -palvelua edustava yritys, Avelon Group on logistiikkapalvelua edustava yritys ja Onninen harjoittaa vähittäiskauppaa. Kaikki haastattelemiini yritykset ovat aloittaneet toimintansa perustamalla tytäryritykset Venäjälle.

Suomalaisten yritysten suosimia toimipaikkoja ovat Pietari ja Leningradin alueet sekä Moskova ja sen lähialueet. Viime aikoina suomalaiset yritykset ovat uskaltaneet laajentaa toimintaansa myös Moskovan, Pietarin ja niiden lähialueiden ulkopuolelle, esimerkiksi Jekaterinburgiin ja Novosibirskiin, joissa asiakasmäärä on suuri ja ostovoimapotentiaali kasvaa koko ajan. (Tiri 2007, 38.) Pöyryn toimisto sijaitsee Pietarissa ja filiaali Moskovassa Haastattelemiini kansanvälisten toimintojen johtajan

mielestä Pietarin sijain on hyvä ja suomalaiset ovat aina toimineet siellä. Avelon Groupin tytäryhtiö sijaitsee Moskovassa; haastatteleman talousjohtajan mielestä Moskova on Venäjän sydän ja kaikki isot yritykset ovat siellä, joten heille se on sopiva toimintapaikka. Onnisen pääkonttori sijaitsee Pietarissa ja sillä on filiaalit Moskovassa, Krasnadarissa ja Ekaterinburgissa.

7.1 Talouskriisin vaikutukset suomalaisiin yrityksiin Venäjällä

Maailman talouskriisi on vaikuttanut negatiivisesti suomalaisten yritysten toimintaan Venäjällä. Suomalais-venäläisen kauppakamarin tuoreen barometrin mukaan suomalaisten yritysten toiminta Venäjällä on supistunut lähes puolella. Vienti Venäjälle oli joulukuussa 15 prosenttia pienempi kuin vuotta aiemmin. Venäjän-toimintoja ei silti ajeta alas. Venäjä on pitkän aikavälin strateginen suunta ja suomalaiset yritykset ovat investoineet nyky-Venäjälle viisi miljardia euroa. (Vertaa: vuonna 2009 Suomen valtion budjetti on 46 miljardia euroa) ”Kasvu tulee idästä, ei Pohjois-Euroopasta”, sanoo kehitysjohtaja Nissinen. (Konttinen 2009, D1, D2.)

Venäjän talous riippuu öljyn hinnasta, joka on nopeasti laskenut maailman kriisin aikana. Sitä huolimatta asiantuntijat arvioivat Venäjän nousevan talouskriisistä melko nopeasti, koska kriisi ei ole laskenut sen raaka-aineviennin määrää vaan ainoastaan hintoja. (Huhta 2009, A5.) Talouskriisistä huolimatta jotkut suomalaiset yritykset laajentavat toimintaansa juuri nyt, kun tonttien ja rakentamisen hinnat ovat laskeneet. (Esimerkiksi Kesko avaa kymmenennen K-raudan Venäjälle Jaroslaviin maaliskuussa). Toiset taas hiovat liiketoimintaansa sellaiseen kuntoon, että taantumien taituttua kysyntään vastataan entistä vahvemmin. Aspon konserni Leipurin Oy laajensi toimintaansa tammikuussa Novosibirskiin ja Kazaniin. Toimitusjohtaja Aki Ojanen sanoi haastattelussa Helsingin Sanomille, etteivät Venäjän markkinat ole kriisin myötä kadonneet minnekään ja asiakkaita Venäjällä riittää (Niinivaara 2009, B7). Ojasen tulevaisuuden ennusteet ovat positiivisia, koska sen toiminta-ala - leipomo - ei ole herkkä lamalle. Toisaalta rakennusyritysten tilanne on nyt kaikkein vaikein. ”Vähittäismyynti kuluttajille on vielä ok, mutta kevät näyttää, miten se kehittyy”, sanoo Mikko Pasanen haastattelussa Helsingin Sanomille (Konttinen 2009, D1).

Seuraavassa esitän haastattelujen perusteella tekemäni kuvaukset Avelon Group Oy:n, Onninen OOO:n ja Pöyryn CM Oyj:n toiminnasta ja kirjanpitoon ja verotukseen liittyvistä kokemuksista Venäjällä.

7.2 Avelon Group Oy

Avelon Group on ajoneuvologistiikan yritys, joka tarjoaa ajoneuvojen maahantuonnin logistiikkapalveluja autojen valmistajille, maahantuojuille ja jälleenmyyjille. Avelon Groupilla on yhdestä vuodesta kahteen vuoteen kestäviä sopimuksia viiden eurooppalaisen autonvalmistajan kanssa (huomaa: autonvalmistaja on eri asia kuin automerkki). Avelon Groupin toiminta-alueet ovat Suomi, Baltia, Ruotsi, Tanska ja Venäjä. Avelon Group -konserni on perustettu vuonna 2007, kun CapManin ja John Nurminen Oy:n omistajat yhdistivät toimintansa. Yhdistämisestä lähtien konserni on toiminut Skandia Autologistics -nimellä ja vuonna 2008 se sai uuden Avelon nimen. Avelonin autoterminaalit toimivat maahantulosatamissa Helsingissä, Turussa, Hangossa, Kotkassa ja sen lisäksi Viron Paldiskissa. It - järjestelmien avulla seurataan autojen kulkua ja raportoidaan tilanteesta välittäjälle.

7.2.1 Toiminta Venäjällä

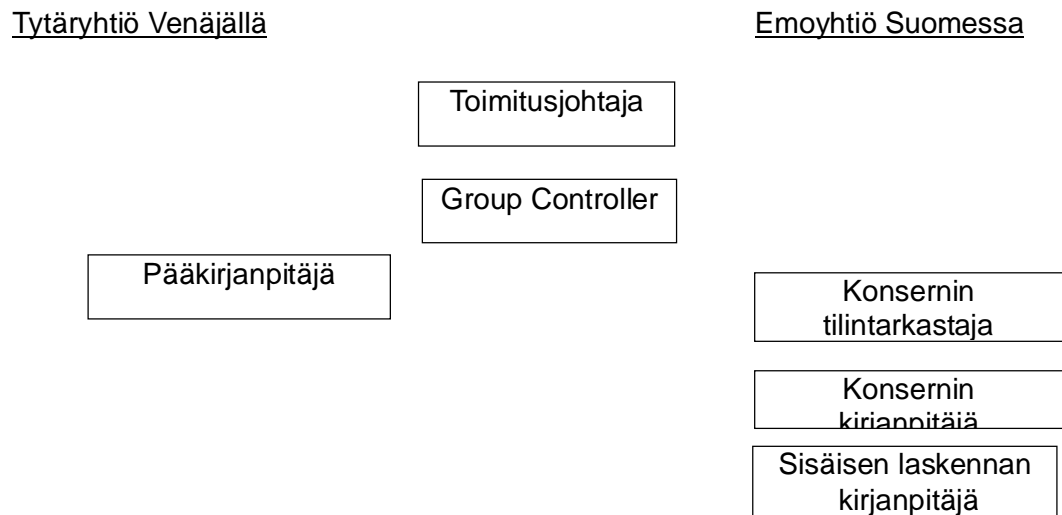
Vuonna 2007 Avelon Group päätti vahvistaa asemaansa ja yrityksen luotettavuutta perustamalla Moskovaan tytäryhtiön nimeltä Skandia Transport OOO. Perustamiskonsultiksi ja Venäjän toiminnasta vastaavaksi henkilöksi (Group Controller) palkattiin Katariina Taimi, jota pääsin haastattelemaan. Taimilla on venäläinen tausta ja rikas kokemus eri yritysten ja toimialojen toiminnasta. Hän on osallistunut useiden suurten suomalaisten yritysten perustamisvaiheeseen Venäjällä ja tehnyt niille venäläisten tytäryhtiöiden toiminnan sisäistä tarkastusta.

Katariina Taimi osallistui tytäryhtiön perustamiseen ja kertoi sen olevan byrokraattisesti vaikeaa, muttei mahdotonta. Vaikeutena on se, että tarvitaan paljon asiakirjoja, jotka on toimitettava ajoissa, muuten tuomitaan sakkoihin. Toisaalta viranomaisten aikataulujen pitämättömyys on yleinen ilmiö, mikä häiritsee myös tarvittavien asiakirjojen saamista.

7.2.2 Kirjanpito

Venäläisellä tytäryhtiöllä on toimisto Moskovassa ja siinä on tässä vaiheessa yksi kirjanpitäjä, joka hoitaa päivittäistä kirjanpitoa. Venäläisellä yrityksellä on toimitusjohtaja, joka työskentelee Suomessa, jossa sekä suomalaisen että venäläisen yrityksen toimintaa johdetaan ja seurataan. Yrityksellä ei ole tilintarkastajaa vähäisen

toiminnan vuoksi. Venäläisellä tytäryhtiöllä ei ole suurta toimintaa, se on vielä nuori yritys (kuva 8). Katariina Taimin työpaikka sijaitsee Suomessa ja hän matkustelee paljon Venäjälle. Taimin tehtäviin kuuluu venäläisen tytäryhtiön johtaminen ja operatiivisten raporttien laatiminen.

Kuva 8. Emo- ja tytäryhtiön välinen toiminta Avelon Group konsernissa.

Yrityksen kirjanpito ja veronmaksu voidaan jakaa seuraavalla tavalla: Tilanteessa, jossa transitoautot jäävät Suomeen, suomalainen yritys maksaa verot Suomessa. Autotransitotoiminta Venäjälle tapahtuu Suomen tai Viron kautta (asiakas päättää kumpi vaihtoehto on hänelle edullisempi) ja verot maksetaan Venäjälle. Tullaus, johon Avelon ei osallistu, tapahtuu Pietarissa tai Moskovassa. Skandia Transport OOO maksaa Venäjällä tuloveron, arvonlisäveron, sosiaaliveron ja omaisuusveron. Suomessa transitotoiminnasta ei makseta arvonlisäveroa. Kahden kuluneen vuoden aikana yritys ei vielä ole tehnyt voittoa, mutta jonkinlaista "voittoa" kotiutettiin siirtohinnoittelun avulla.

Kirjanpidossa yritetään vähentää mahdollisimman paljon kuluja; vähennyskelpoiset kulut on tarkasti määritetty laissa. Jotta henkilöstön virkistystoiminta olisi vähennyskelpoinen kirjanpidossa, joudutaan viranomaisille esittämään tilaisuuden ohjelma ja jopa valokuvia tapahtumasta, kertoi Taimi. Pääkirjanpitäjä on toiseksi tärkein henkilö (toimitusjohtajan jälkeen) yrityksessä, joten hänen palkassaan ei tarvitse säästellä rahaa, kertoi Taimi.

Pääkirjanpitäille pitäisi päivittää tietoansa kerran vuodessa, jotta tämä olisi pätevä tilinpäätöksen tekemisessä. Uusittava pätevyystodistus tarvitsee, koska lainsäädäntö muuttuu nopeasti ja tietoa täytyy päivittää vuosittain.

7.2.3 Venäjän kaupan ongelmat ja mahdollisuudet

Vaikeudet Venäjän kaupankäynnissä ovat byrokratia ja henkilöstön tehottomuus, kertoo Taimi. Johtajan työ on vaikeaa, koska suuri osa työajasta kuluu työntekijöiden valvomiseen. Suomessa ihmiset ovat enemmän vastuullisia omasta tehtävästään ja ehtivät tehdä enemmän työtä yhden työpäivän aikana. Toisaalta venäläiset työntekijät ovat tottuneempia erilaisiin poikkeustilanteisiin. He suostuvat helpommin tekemään töitä tilanteissa, joissa pitäisi työskennellä yölläkin, ilman vapaapäiviä tai odottaa omaa palkkaa useita kuukausia.

Autologistiikka on hyvin lamaherkkä ala, ja Skandia Transport on kokenut vaikeuksia tämän vuoden tammikuun alusta lähtien. Yrityksen kannattavuuden ylläpitämiseen tähtääviä toimia ovat olleet henkilöstön vähentäminen ja autojen kuljettamiseen tarvittavien autorekkojen poistaminen käytöstä. Kriisin aikana autorekkojen hinnat ovat laskeneet ja yrityksille on edullisempaa vuokrata niitä muualta.

7.3 Onninen Group Oy

Onninen tuottaa sähkö-, lv-, ilmastointi- ja kylmäalan tuotteita ja materiaaleja muun muassa talonrakentamiseen ja materiaalihuollon kokonaisratkaisuja teollisuudelle ja energia- ja yhdyskuntatekniikan sektorille sekä alan jälleenmyyjille. Onnisella on 32 tavarantoimittajaa. Onninen-konsernilla on toimipaikat Suomessa, kaikissa Baltian maissa, Norjassa, Puolassa, Ruotsissa ja Venäjällä.

7.3.1 Toiminta Venäjällä

Venäjällä Onninen palvelee lämpö-, vesi-, ilmastointi- ja sähköalan urakoitsijoita, asennusliikkeitä, teollisuutta ja jälleenmyyjä. Onninen on perustanut vuonna 1994 tytäryhtiön Pietariin. Onnisen toiminta-alueet ovat Moskova, Pietari, Ekaterinburg ja Krasnadar. Ennen talouskriisiä Onnisella oli 11 filiaalia, joista Rostovin, Samaran ja Saratovin filiaalit suljettiin, ja tässä vaiheessa yrityksellä on vain neljä toimivaa filiaalia. Onnisen toimintaan kuuluu logistiikka ja varastopalvelut. Se edustaa tiettyjä valmistajia

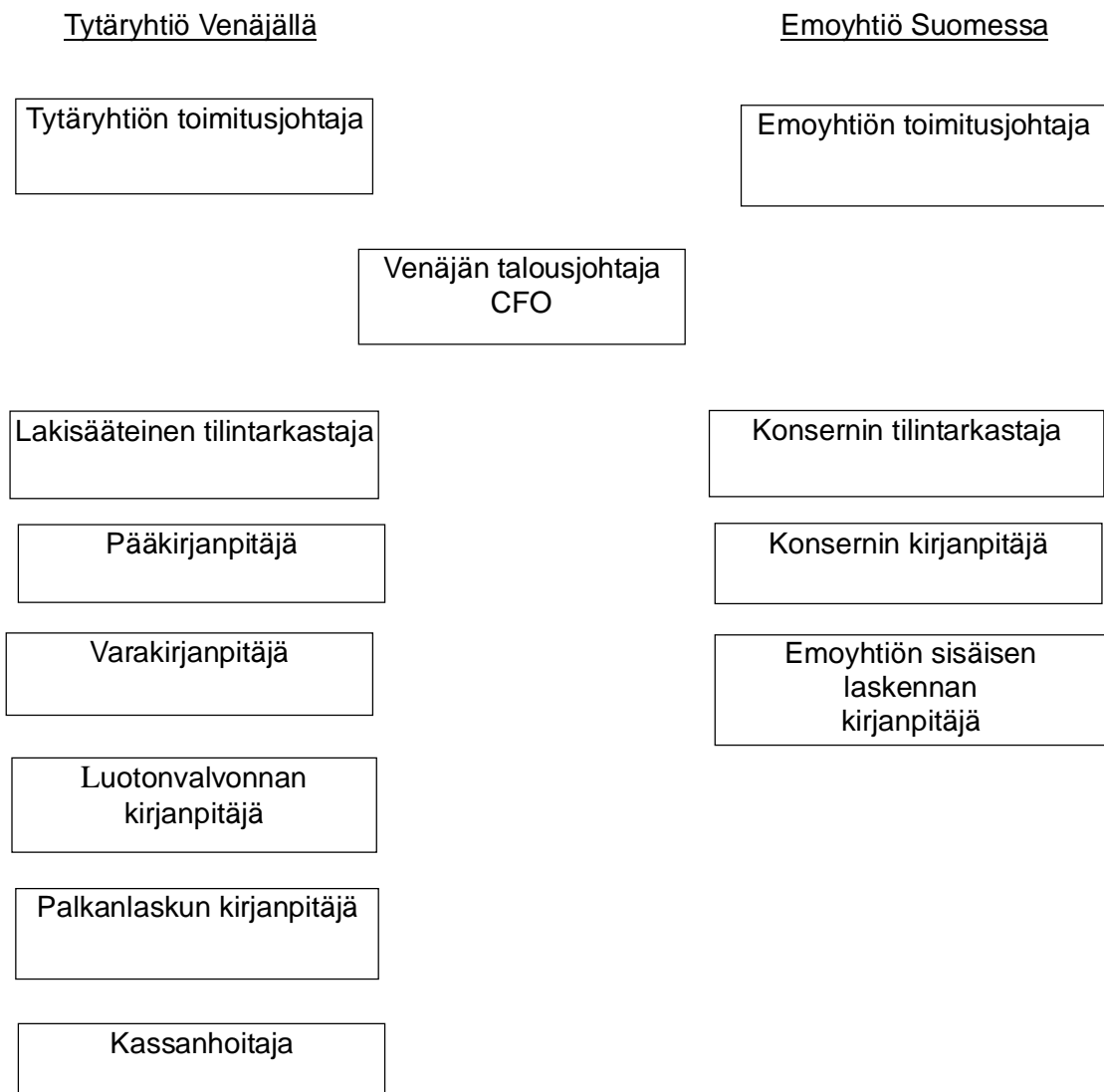

ja se toimii aliurakoitsijoiden, valmistajien ja loppukäyttäjän välillä. Onnisella on hyvä maine Pietarin alueella (tässä yhteydessä on syytä huomioida, että ainakin suurilla suomalaisilla yrityksillä on hyvä maine Venäjällä; syynä siihen on hyvät ja laadukkaat tuotteet ja palvelut sekä suurten yritysten taloudellinen läpinäkyvyys). Pietarin pääkonttorissa sijaitsee päävarasto, josta tavara tilataan. Tavaroiden puutetilanteessa Pietarin varastossa tavaraa tilataan myös Suomesta Hyvinkäältä. Moskovassa ja Krasnadarissa on varastot; Ekaterinburgin varastoa vähennettiin kriisin aikana.

Haastattelin Onninen OOO:n talousjohtajaa Ilppo Eresmaata, jonka onnistuin tapaamaan, kun hän oli Suomessa. Eresmaalla on kauppatieteiden maisterin tutkinto ja konsulttitausta. Onnisen talousjohtajan viran hän sai puolitoista vuotta sitten. Hänen työtehtäviinsä kuuluu Venäjän sisäinen raportointi (manager accounting, financial accounting) ja toiminnan ennustaminen kvartaaleittain tuloslaskelman tasolla.

7.3.2 Kirjanpito

Onninen OOO:n sisällä on omat asiantuntijat, kuten kaksi in house-juristia, jotka hoitavat tarvittavat rekisteröinnit ja sopimusoikeudellisia asioita. Yrityksessä käytetään ulkopuolisia erityiskonsultteja esimerkiksi, kun kyseessä on toimintamallien muuttuminen tai kansainväliseen oikeuteen liittyviä kysymyksiä. Onnisella on oma kirjanpito-osasto, joka hoitaa sisäistä kirjanpitoa ja kaksi tilintarkastajaa (kuva 9). Toinen vastaa venäläisestä tilintarkastuksesta eli on lakisääteinen tilintarkastaja Venäjällä, ja toinen on konsernin tilintarkastaja, joka täsmentää venäläistä kirjanpitoa. Konsernikirjanpito on Suomessa eli konsernihilintarkastaja antaa oikean kuvan tytäryhtiön toiminnasta. Kirjanpito-osastoon pääkirjanpitäjän alaisuudessa kuuluvat varakirjanpitäjä ja tavaran vastaanottoa hoitavat kirjanpitäjät. Luotonvalvonnassa kirjanpitäjä hoitaa palkanlaskua. Kassanhoitajat hoitavat tavaramyyntiin liittyviä operaatioita alueella sekä käteismyyntiä. Toimitusjohtajalla, pääkirjanpitäjällä ja talousjohtajalla on oikeus virallisen papereiden allekirjoittamiseen. Talousjohtajan tehtäviin kuuluu sisäisen raportoinnin laatiminen sekä yrityksen toiminnan ennustaminen. Onnisella on isot investoinnit: sen varastoarvo on noin kymmenen miljoonaa euroa. Jotta toiminta olisi kannattavaa, se joutuu koko ajan seuraamaan myyntiä suhteessa operatiivisiin kuluihin. Erityisesti taluskriisin aikana toiminnan seuraaminen on tärkeää, että pystyttäessä nopeasti reagoimaan muutoksiin. "Onninen on "iso laiva", joten sen kääntäminen on hidasta", sanoi Eresmaa.

Kuva 9. Onnisen konsernin taloushallinnon rakenne Suomessa ja Venäjällä.

Venäläisestä tilintarkastustavasta Eresmaa kertoi, että tilintarkastuksessa toimeksiantaja määrittelee, mitä suuria linjoja katsotaan, ja tilintarkastaja tarkistaa kirjanpitoaineistoa sen mukaisesti. Tilintarkastaja tarkistaa ensisijaisesti laissa määritellyjä minimivaatimuksia, katsoo kirjauksia ja asiakirjojen oikeellisuutta läpi ja raportoi sitten toimeksiantajalle. Venäläiseen tilintarkastuskulttuuriin kuuluu pitkälti muodon läpikäyminen, koska verotarkastaja puuttuu muotoihin. Suuriin vähennyskelpoisiksi kirjoitettuihin summiin kiinnitetään huomiota tilintarkastuksessa, kuten myös verotarkastuksessa. Verotarkastukset ovat maassa arkipäivää, ja ne voivat olla aika rasittavia yrityksille. Venäjällä täytyy siis varautua lukuisiin ja pitkäkestoisiin

keskusteluihin paikallisten veroviranomaisten kanssa. Maailman Pankin ja Price-WaterhouseCoopersin tekemän tutkimuksen mukaan yritys joutuu käyttämään Venäjällä huomattavan paljon aikaa ja hallinnollisia resursseja verovelvoitteiden hoitamiseen länsimaihin verrattuna. (Honka-Aho 2008, 2.)

7.3.3 Byrokratia

Venäläisen kirjanpitäjän ja erityisesti pääkirjanpitäjän työ on hyvin vaativaa; erilaisten todistusten ja selvitysten lainmukaisesti laatiminen on työlästä. Eresmaan mukaan kirjanpitäjä joutuu vaatimaan laskun lähettäjältä uuden laskun, jos siitä puuttuu lähettäjän osoite. Venäjällä annetaan helposti pienistäkin virheistä sakkoja, toisaalta jos on hyvät suhteet, isoista ”virheistä” voi saada joitain anteeksi. Venäjän järjestelmä perustuu epäluottamukseen; tästä syystä keksitään erilaisia todistuksia ja lisäselvityksiä. Erismaa kertoi minulle esimerkin siitä, mitä vähennyskelpoisuuden todistamisen byrokratia tarkoittaa, kun hän joutuu matkustamaan Pietarista toiselle paikkakunnalle työasioiden takia. Työmatkaa varten, jotta se voidaan lukea vähennyskelpoiseksi kuluksi, tarvitaan seuraavat todistukset: matkasuunnitelma, pääjohtajan lupa (eli prikaasi) ja matkaraportti, josta täytyy käydä ilmi matkasta saatu hyöty.

Kirjanpidon muotovaatimukset voivat kaikesta huolimatta aiheuttaa yllätyksiä verotarkastuksissa. Suomalaisen yrityksen on joskus vaikeaa ymmärtää ja hyväksyä käsittämättömän monimuotoista byrokraatiaa. Paljon on puhetta, mutta vähän villoja. Sitä huolimatta Pirjo Karhu (2007, 251) toteaa, että tänä päivänä suomalaisyritykset voivat turvallisesti ulkoista taloushallintonsa, käyttää hyödyksi monipuolisia raportointiohjelmiä ja suunnitella verotustaan voittojen kotiuttamiseksi.

7.3.4 Ongelmat ja mahdollisuudet

Hyvänä puolena Eresmaan mielestä Venäjän kaupassa on dynaamisesti kasvavat markkinat: on olemassa tilaa uusille tuotteille ja palveluille. Huonona puolena Eresmaa kertoi olevan tietyn alan henkilöstön koulutuksen puuttuminen. Helsingin kauppakorkeakoulussa valmistetussa Suomalaisyritysten strategiat Venäjän muuttuvassa liiketoimintaympäristössä -tutkimuksessa venäläiseen kaupankäyntiin liittyviksi ongelmiksi mainittu, työvoiman saatavuus ja puutteet työntekijöiden ammattitaidossa (Moijanen 2008, 54.) Työvoiman saatavuuteen liittyvät ongelmat

johtuvat väestön vanhenemisestä (kuten muuallakin maailmassa) ja vähenemisestä, kertoi henkilöstöhallinnon asiantuntijapalveluita tarjoavan MPS:n Venäjän toimistonjohtaja ja konsultti Tatiana Sosnova haastattelussa Venla-lehdelle. Suuren ikääntyneiden määrän lisäksi 90-luvun nuoret eivät olleet innokkaita hankkimaan itselleen korkeakoulututkintoja (tämän ilmiön taustana on Neuvostoliiton hajoaminen ja epävakaisuus maassa) ja se on johtanut nyt 30 - 40-vuotiaiden puutteelliseen ammattitaitoon ja epävakaiseen urakehitykseen (Suoninen 2008b, 25). Silti työvoima Venäjällä on keskimäärin korkeasti koulutettua, mutta joiltakin aloilta (kuten vähittäiskaupassa, logistiikkasektorilla, teollisuudessa, markkinoinnissa ja myynnissä) koulutus puuttuu kokonaan tai on vähäistä (Suoninen 2008a, 27).

Talouskriisin takia Onninen OOO joutuu supistamaan toimintaansa. Ihmisiä ja vuokria irtisanotaan ja palkkoja neuvotellaan uudelleen, jotta toiminta olisi kannattavaa. Onnisella on suuri varasto, joka on kallista pääomaa. Pitäisi saada enemmän katetta, jotta varaston pitäminen olisi kannattavaa. Talouskriisin aikana asiakkaiden määrä on vähentynyt, joten rahojen saanti kestää kaksi, kolme kertaa enemmän kuin aikaisemmin. Urakoitsijat eivät saa tilaajilta rahoja, ja urakoitsijat puolestaan eivät maksa materiaalin toimittajille, ennen kuin ovat saaneet maksusuoritukset tilaajalta. Laman positiivinen puoli Eresmaan mukaan on se, että huonokuntoiset yritykset menevät konkurssiin vahvojen pysyessä pystyssä; markkinat uudistuvat ja kilpailutilanne paranee. Toisaalta laman aikana tonttien hinnat ovat laskeneet kolmanneksen ja haluttua työvoimaa on huomattavasti helpompaa saada kuin vuosi sitten (Konttinen 2009, D2).

7.4 Pöyry CM OY

Pöyry CM OY kuuluu Pöyry Oyj konserniin, joka on energia-, metsäteollisuus- sekä infrastruktuuri- ja ympäristötoimialoihin keskittynyt globaali konsultointi- ja suunnittelualan palveluyritys. Konserni toimii maailmanlaajuisesti 45 maassa. Pöyry CM (concern management) OY on projektijohtamiseen, rakennuttamiseen ja kiinteistökehitykseen keskittyvä yritys. Yritys kuuluu Pöyryn infrastruktuuri & ympäristö - liiketoimintaryhmään.

Pöyry CM:n toimintaan kuuluu infrastruktuuri, talonrakentaminen Suomessa sekä kansainvälistä toimintaa Länsi-Venäjällä ja Baltiassa. Haastattelin Pöyry CM:sta

kansainvälisestä toiminnasta vastaava johtaja Eero Koskea, joka vastaa Baltian ja Venäjän toiminnasta. Pöyry CM:lla on tytäryhtiöt Tallinnassa, Riiaassa, Vilnassa ja Pietarissa sekä filiaali Moskovassa.

7.4.1 Toiminta Venäjällä

Yritys on aloittanut toimintansa Venäjällä vuonna 1993, jolloin perustettiin tytäryhtiö Pöyry OOO ja sen filiaali. Pöyry OOO on rajavastuuyhtiö, mihin päädyttiin, koska se antaa mahdollisimman suuren vapauden toimintaan ja vastaa läheisimmin länsimäisen osakeyhtiön toimintatapaa, kertoo Eero Koski. Pöyry OOO:n perustamisvaiheessa Venäjälle etabloitumisen konsulttina käytettiin SVKK:n (suomalais - venäläisen kauppakamarin) palvelua, joka piti sisällään paikallisia markkinatutkimuksia ja lainsäädännöllisen informoinnin Venäjän tilanteesta. SVKK järjestää erilaisia kursseja Venäjän lainsäädännöstä ja kirjanpidosta, joihin kutsutaan kaikki sen jäsenet, ja joihin Koski osallistuu tarvittaessa.

Pöyry OOO on rakentanut noin sata kohdetta 16 vuoden aikana. Ne sijaitsevat Moskovassa, Pietarissa ja niiden lähialueilla. (Yhden kohteen rakentamiskesto on yhdestä vuodesta seitsemään vuoteen.) Asiakkaat ovat kansainvälisiä ja suomalaisia yrityksiä, jotka rakentavat omia toimitiloja Venäjälle. Kosken mukaan tätä ilmiötä voidaan selittää sillä, että venäläiset asiakkaat suosivat venäläisiä yrityksiä. Omaan palveluaan Pöyry mainostaa osallistumalla kansainvälisille (MIP) ja venäläisille (Coresma) messuille. Pöyry kuuluu alajärjestelmään eli rakennusyhdistykseen Venäjällä. Pöyryllä on kaikki tarvittavat suunnittelu ja rakennuslisenssit; ilman niitä ei voi toimia Venäjällä.

Venäjällä toimivan henkilöstön määrä on 50 henkilöä, joista 40 toimii Pietarissa ja kymmenen Moskovassa. Henkilöstö on venäläistä. Pöyry OOO:n toimitusjohtaja on ammattitaitoinen ja luotettava henkilö, joka on toiminut tehtävässä yrityksen perustamisvaiheesta asti. Koskisen mukaan yli puolet työntekijöistä on ollut palveluksessa yli kymmenen vuotta. Tämä on harvinainen tilanne Venäjällä, jossa työpaikkoja vaihdetaan nopeasti ja helposti paremman palkan takia. Siitä huolimatta Pöyry OOO:n työntekijöiden työsuhteet ovat pitkäaikaisia eikä palkka ole ratkaiseva tekijä, vaan yrityksen toiminnan ja palkansaannin varmuus ovat Pöyryn houkuttelevat tekijät. Tutkimuksen mukaan venäläiset työntekijät eivät erityisesti arvosta työpaikkaansa siksi, että yritys on suuri, tunnettu ja luotettava (Suoninen 2008, 28).

Venäjällä yrityksen brändi ei välttämättä houkuttele työntekijöitä, koska tunnetussakin yrityksessä työntekijä voi pahimmassa tapauksessa jäädä ilman palkkaa tai joutua odottamaan sitä kuukausia.

7.4.2 Kirjanpito ja verotus

Pietarin toimistossa Pöyry OOO:lla on oma kirjanpitäjä, joka hoitaa yrityksen kirjanpitoasioita. Venäjällä oleva kirjanpitäjän tehtäviin kuuluu päivittäinen kirjanpito sekä tulos- ja kannattavuusraporttien laatiminen. Tilintarkastuspalvelua he ostavat tilintarkastustoimistosta. Pöyry OOO:n toimitusjohtaja hoitaa itse verosuunnittelun, vaikka se on vaikea tehdä Venäjällä lainsäädännön muuttuessa nopeasti. Venäläinen lainsäädäntö on laadittu niin, että sitä ei pysty noudattamaan, joten on etsittävä ratkaisuja löytääkseen ”reikiä ” laissa, sanoi Koski. Pöyry OOO:n ja Suomessa olevan emoyhtiön väliset suhteet ovat Onnisen kaltaisia. Emoyhtiö omistaa Venäjän tytäryhtiön osakkaista sata prosenttia.

Pöyry OOO on siinä kehitysvaiheessa, jossa monet nuorten yritysten ongelmat Venäjällä on turvallisesti ohitettu ja Venäjän toiminta on vakaata ja turvallista. Koski totesikin, että mitä pidempään aikaa kuluu, sitä helpompaa on olla ja toimia Venäjällä. Nykyhetkellä Pöyry OOO:lla on kymmenen toimeksiantajaa. Pöyry OOO:ssa laaditaan suunnitelmia laajentamista varten Venäjällä. Talouskriisi on vaikuttanut negatiivisesti myös Pöyry OOO:n toimintaan, joten sen liikevaihto on laskenut ja henkilöstömäärää on jouduttu vähentämään Venäjällä. Eero Koski kertoo Pöyry OOO:n toiminnasta kuitenkin positiivisen sävyyn, ja sanoo heidän palveluaan tarvittavan talouskriisistä huolimatta, vaikka se onkin vaikuttanut Pöyry OOO:n toimintaan.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Suomalaiset yritykset, jotka laajentavat toimintaansa Venäjälle muodostavat Suomessa olevan emoyhtiön ja Venäjällä olevan tytäryhtiön kanssa konsernin. Konsernimuodot vaihtelevat eri määräysvallan, yritysten lukumäärän ja toimintamuotojen suhteen. Tutkimuksessa käsiteltiin konsernin perusmallia, jossa yksi emoyhtiö Suomessa omistaa sata prosenttia osakkeista tytäryrityksen Venäjän. Yritysten toimintaa johtaa toimitusjohtaja Suomessa ja Venäjällä. Tytäryhtiöllä voi olla sama toimitusjohtaja kuin emoyhtiöllä. Jokainen yritys laatii sijaintimaan mukaisten kirjanpidon. Tytäryhtiön ja

emoyhtiön tilinpäätökset yhdistetään (eliminoidaan) konsernitilinpäätökseen. Venäjän toiminnasta saadusta voitosta maksetaan veroja Venäjälle ja kotiutetaan voittoa Suomeen siirtohinnoittelulla ja osinkoja nostamalla.

Omassa työssäni käyttämäni kirjallisuuden ja tekemieni haastattelujen avulla pyrin luomaan yleiskuvaa venäläisestä verojärjestelmästä ja suomalaisten yritysten kokemuksista siitä. Olennaiset ongelmat, jotka kävivät ilmi haastatteluista, kuten muistakin tutkimuksista ja artikkeleista, joihin tutustuin, olen ryhmitellyt seuraavasti:

- Muuttuva ja sekava lainsäädäntö
- Monimutkainen verotus, harmaa talous
- Viranomaisten mielivalta, korruptio
- Byrokratian suuri määrä

Yleisenä ongelmana Venäjän -kaupassa koetaan säännösten ja toimintatapojen mielivaltaisuus ja ennalta-arvaamattomuus (Tiri 2007, 38-39). Nämä ongelmat liittyvät myös verotukseen. Venäläinen muuttuva ja sekava lainsäädäntö on yksi suurimmista ongelmista, johon monet verotuksen liittyvät ongelmat perustuvat. Sen syynä on taloudellinen ja poliittinen epävakaisuus, joka vallitsee maassa. Monimutkaisen verotuksen ja harmaan talouden taustana on kaksiselitteinen ja monessa kohdassa aukkoinen lainsäädäntö, jota yrittävät käyttää hyväksi niin yrittäjät kuin viranomaisetkin. Kansainvälisestä toiminnasta vastaavan johtajan Eero Kosken mukaan lainsäädäntö on laadittu niin, että sitä ei pysty noudattamaan, vaan on etsittävä ratkaisuja löytääkseen ”reikiä” laissa.

Sen lisäksi venäläinen lainsäädäntö perustuu epäluottamukseen, josta seurauksena on byrokratian suuri määrä. Se näkyy erityisesti kirjanpidossa. Sen todistamiseksi, että tietty yrityksen kulu on käytetty yrityksessä voiton tuottamiseen, tarvitaan monimutkaisia selvityksiä. Suomen kirjanpito- ja verotuskäytäntöön verrattuna Venäjän kirjanpito- ja verotuskäytäntö on vahvemmin muotosidonnaista. Muotoseikat ovat erittäin tärkeitä arvioitaessa venäläisen kirjanpidon laatua verotarkastuksen näkökulmasta. Puutteellisesti muotoillut asiakirjat johtavat helposti vähennysoikeuden epäämiseen verotuksessa tai muihin sanktioihin. Sopimuksen tai laskun epätarkka sanamuoto voi vaarantaa menon vähennyskelpoisuuden. Muotomääräysten laiminlyönteihin puuttuminen ja niiden johdosta sakottaminen on ollut erittäin yleistä suomalaisten yritysten verotarkastuksen yhteydessä, sillä suomalaiset yritykset eivät

aina ole mieltäneet muutoseikkojen tärkeyttä Venäjällä.

Kulujen vähennyskelpoisuus on perusteltava erilaisilla todistuksilla, joissa pitää olla myös toimitusjohtajalta saatu pyöreä leima ja pääkirjanpitäjän allekirjoitus. Muutenkin kirjanpitokäytäntö poikkeaa Suomen käytännöstä, jossa sisältö on tärkeämpi kuin muoto. Suomalaisen yrityksen on joskus vaikeaa ymmärtää ja hyväksyä käsittämättömän monimuotoista byrokratiaa. Paljon on puhetta, mutta vähän villoja. Muuttuvan lainsäädännön takia yrityksen toiseksi tärkeimmän henkilön, pääkirjanpitäjän, on uudistettava pätevyytensä suorittamalla vuosittain tarvittava koulutus. Verotarkastuksia tehdään yrityksissä usein ja tilinpäätös on laadittava neljä kertaa vuodessa, mikä on aika rasittavaa yrityksille. Venäläisessä tilintarkastustavassa toimeksiantaja määrittää tarkastettavan aineiston määrän ja laajuuden. Tilintarkastuskulttuuriin kuuluu muutoseikkojen läpikäyminen, koska myös verotarkastaja puuttuu muotoihin.

Venäjän verotuksessa positiivisena puolena on tietysti alhainen verorasitus (Suomeen verrattuna) yrityksille. Haastattelujen henkilöiden mielestä se ei kuitenkaan ole ratkaiseva tekijä, miksi Venäjälle mennään. Ratkaiseva tekijä on dynaamisesti kasvavat markkinat, joilla on tilaa uudelle tuotteelle ja palveluille sekä ostovoimapotentiaalia. Jokainen itseään kunnioittava yritys on pyrkinyt samaan jalansijaa idässä (Konttinen 2009, D1). Yritykset pyrkivät laajentamaan toimintaansa, kansainvälistymään. Tässä vaiheessa maailmaan talouskriisi on haitallinen tekijä ympäri maailmaa, joka on tuottanut suuria muutoksia yritysten toimintaan.

9 POHDINTA

Tämä työ on hyödyllinen kaikille Venäjän kaupasta kiinnostuneille: opiskelijoille, jotka lukevat Venäjän kauppaa ja yrityksille, jotka suunnittelevat laajentavansa toimintaansa Venäjälle (kaikki keskeiset asiat on esitetty pähkinäkuoressa).

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, millainen on venäläinen verotus ja miten suomalaiset yritykset ovat kokeneet sen ja kaupankäynnin Venäjällä. Arvioidessani työtäni olen tyytyväinen omaan tutkimukseeni, koska omat odotukseni ovat täyttyneet. Opinnäytetyöni tavoitteena oli, että se ensisijaisesti olisi kiinnostava ja hyödyllinen itselleni. Tutkimuksen alussa en tiennyt mitään Venäjän verotuksesta ja suomalaisten toiminnasta Venäjällä. Nyt minulla on jonkinlainen käsitys siitä, ja se voi olla avuksi

myös omassa työelämässäni. Toisaalta mitä enemmän syvennyin tähän aiheeseen, sitä enemmän ymmärsin, että tutkimuksesta saamani tulokset ovat hyvin yleisiä. Tulokseni olisivat olleet yksityiskohtaisempia, jos olisin töissä jossain yrityksessä, joka harjoittaa Venäjän -kauppaa, mutta tässä vaiheessa se ei ole mahdollista. Tätä tutkimusta olisi voitu syventää haastattelemalla useampia yrityksiä ja seuraamalla suomalaisten yritysten tilannetta Venäjällä pidemmän aikaa. Tutkimuksessani esitettyjen haastattelun laatu eli siitä saatu tieto riippui haastateltavasta ihmisestä: hänen koulutuksestaan, tehtävästään, kokemuksesta ja haastattelun motivaatiosta. Mitä enemmän ja ammattitaitoisempia ihmisiä pääsisin haastattelen, sitä syvempiä ja monipuolisempia tutkimustulokseni olisivat.

Tutustuessani tähän aiheeseen huomasin, että Venäjällä ei ole niin vaikeaa toimia ja menestyä kuin yleisesti luullaan. Mitä pidempi aika kuluu, sitä helpompaa on olla ja toimia Venäjällä. Yhä enemmän ja enemmän suomalaisia yrityksiä haluaa laajentaa toimintaansa Venäjälle. Lopuksi voidaan todeta, että Venäjän-kaupan mahdollisuudet ylittävät sen ongelmat, muuten suomalaiset yritykset eivät investoisi Venäjälle. Juuri tällä hetkellä talouskriisi on tärkein este ja ongelma suomalaisten yritysten toiminnassa Venäjällä.

LÄHTEET

Alho, A., Esilä, V., Filppari O., Islamov R., Kaasalainen, J., Kairo, I., Karhu, P., Koponen, T., Kuusela, O., Lumijärvi, E., Matilainen, T., Matinpalo, I., Moijanen, M., Pajalin, A., Rinne, U., Ruuhonen, V., Teräväinen, E., Tiri, M. & Vainio, M. 2007. Venäjän liiketoiminnan perusopas. Suomalais-venäläinen kauppakamariyhdistys -SVKK ry. Helsinki: J-Paino.

Honka-Aho, J. 2008. Venäjän verotus suuri haaste yrityksille. Kauppalehti 9/2008, 2.

Heisari, M. Haastattelu. Viitattu 28.10.2008. <http://www.infofin.ru/?pid=176>

Järvinen, R., Prepula E., Riistama V., Tuokko Y. 2002. Konsernitilinpäättös. 2. painos. Porvoo: WSOY

Karhu, P. Luentomateriaalit. Viitattu 28.10.2008. <http://www.infofin.ru/?pid=176>

Karhu, P. 2001. Verotus Venäjällä. Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja, Sarja B: Oppimateriaaleja. 2 painos. Lappeenranta: Gummerus Kirjanpaino.

Kapoor, S. 2006. Myynti kehitysavusta -rahavirta köyhistä rikkaisiin maihin. Vitattu 16.4.2009. <http://www.maailmantalous.net>

Kontinen, J. 2009. Uudet idänkauppiat. Helsingin Sanomat 8.3.2009, D1-D2.

Moijanen, M. 2008. Käsikirjaston uutuuksia. Venla 4/2008, 54.

Niinivaara, S. 2009. Venäjä viettelee kriisistä huolimatta. Helsingin Sanomat 27.3.2009, B7.

Penttilä, S., Suhonen, P., Heino, E. & Matilainen, T. 2003. Yritysten verot ja veronluonteiset maksut Venäjällä. Tampere: Tampereen yliopisto, Julkisoikeuden laitos KPMG, Tax. Viitattu 7.11.2008.
[http://julkaisurekisteri.ktm.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/All/1EA329D78947AA04C2256DB30037CC39/\\$file/Yritysten%20verot%20ja%20veroluonteiset%20maksut%20Ven%C3%A4j%C3%A4ll%C3%A4%202003.pdf](http://julkaisurekisteri.ktm.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/All/1EA329D78947AA04C2256DB30037CC39/$file/Yritysten%20verot%20ja%20veroluonteiset%20maksut%20Ven%C3%A4j%C3%A4ll%C3%A4%202003.pdf)

Russia Wikipedia, the free encyclopedia 2008. Viitattu 27.11.2008 .
http://en.wikipedia.org/wiki/Russia#Russian_Federation

SourceOESD. 2008. Verotuksenrakenne. Viitattu 27.11.2008.
<http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/tutkimuksetjatilastot/maksetutverot/verotuksenrakenne/>

Suomen arvolisäverolaki 3§. Viitattu 20.4.2009
<http://www.vero.fi/default.asp?article=1966&language=FIN>

Tuloverolaki (1.1.2007/283.2). Viitattu 14.11.2008.
http://iv2.garant.ru/SESSION/S_BPm8yLjy/PILOT/main.html

Tuloverolaki 16.5.2007/284.2. Viitattu 14.11.2008.
http://iv2.garant.ru/SESSION/S_f2sSeXqx/PILOT/main.html

Tiri, M. 2008. Jäsentiedote. Venla 4/2008, 6.

Verolaki II. 24.7.2007/241.1. Viitattu 14.11.2008
http://iv2.garant.ru/SESSION/S__oHO6ZQJo/PILOT/main.html

Veroministeriö. 2006. Venäjän kaikki verot. Viitattu 10.11.2008.
<http://mns.kodeks.net/manage/page>

Venäjän verovirasto. 2008. Venäjän budjettiin verotusrakenne. Viitattu 27.11 2008..
http://www.nalog.ru/document.php?id=26921&topic=budjet_fed

Venäjän omaisuusvero 29.6.2004/380. Viitattu 19.11.2008.
http://iv2.garant.ru/SESSION/S_X8lSmcH5/PILOT/main.html
Venäjän arvolisäverolaki 13.10.2008/ 174.1. Viitattu 19.11.2008.

Venäjän valmistevero. 16.5.2007/193.1. Viitattu 13.11.2007
http://iv2.garant.ru/SESSION/S_nrvHzeom/PILOT/main.html

Verohallinto.16.07.2004.Teidosto vorojakaantuminen vuonna 2004. Viitattu30.10.2008
<http://www.nalog.ru/document.php?id=13663&topic=taxsystem.>

Venäjän verolaki II, luku 164.2. 29.5.2002. Viitattu 7.11.2008
<http://mns.kodeks.net/manage/page>

Venäjän valmisteverolaki. 26.7.2006/181. Viitattu 12.11.2008
http://iv2.garant.ru/SESSION/S_nrvHzeom/PILOT/main.html.

Suoninen, V. 2008. Työmarkkinat Venäjällä. Venla 4/2008, 27 - 28.

Suoninen, V. 2008. Työmarkkinoiden tilanne Venäjällä. Venla 6/2008, 25 - 26.

Yhdistetty sosiaalivero 24.7.2007/241.1 Viitattu 14.11.2008
http://iv2.garant.ru/SESSION/S_oHO6ZQJo/PILOT/main.html.

Julkaisemattomat lähteet

Eresmaa, I. 2009. CFO:n haastattelu 6.2.2009. Onninen OOO. Vantaa.

Koski, E. 2009. Kansainvälisen liiketoiminnan johtajan haastattelu 13.2.2009. Pöyry Oyj. Vantaa.

Matilainen, T. 2009. KHT-tilintarkastajan haastattelu 6.2.2009. KPMG Oy Ab, Russian Business Consulting. Helsinki.

Taimi, K. 2009. Group Controllerin haastattelu 25.2.2009. Avelon Group Oy. Helsinki.

KUVAT

Kuva 1. Venäjän budjetin verotusrakenne.....	11
Kuva 2. Suomen verotuksen rakenne.....	12
Kuva 3. Suoravienti.....	19
Kuva 4. Suomalaisten yritysten maksettava vero Suomessa ja Venäjällä olevilla edustustolla.....	20
Kuva 5. Filiaali.....	21
Kuva 6. Konserniyhtiön toimintamalli.....	24
Kuva 7. Tytäryhtiön voitonnosto.....	26
Kuva 8. Emo ja tytäryhtiön välinen toiminta Avelon Group konsernissa.....	30
Kuva 9. Onnisen konsernin taloushallinnon rakenne Suomessa ja Venäjällä.....	33

LIITTEET

Liite 1. Venäjän federaatio.....	46
Liite 2. Merkittävien verojen jakaantuminen federaation alueiden ja paikallishallintojen kesken.....	47
Liite 3. Tutkimuksessa käsiteltävät verojen luvut ja artikkelit.....	48
Liite 4. Esimerkki verojen maksamisesta	50
Liite 5. Arvonlisävero.....	51
Liite 6. Vähennyksen oikeuttavissa laskussa on oltava.....	52
Liite 7. Valmisteveronalaiset tuotteet.....	53
Liite 8. Sosiaaliverotaulukko	54
Liite 9. Verotaulukko.....	55
Liite 10. Haastattelujen kysymykset.....	57

Liite 1. Venäjän federaatio (Russia Wikipedia, the free encyclopedia 2008.)

Liite 2

Liite 2. Merkittävien verojen jakaantuminen federaation, alueiden ja paikallishallintojen kesken (Verohallinto.16.07.2004.Teidosto vorojakaantuminen vuonna 2004)

Verolaji	Päätävä hallintotaso	Veroprosentti	Federaatio	Alue	Paikallishallinto
Tulovero	Federaatio	Max 24% voitosta	6,5%	17,5%	0
Omaisuus-vero	Alue	2% - tasearvoista	0	100%	0
Arvonlisävero	Federaatio	18%, 10% - myyntihinnasta	100 %	0	0
Sosiaalivero	Federaatio	Regressiivinen	100%	0	0

Liite 3. Tutkimuksessa käsiteltävät verojen luvut ja artiklat (Verolakill.24.7.2007/241.1.)

luku 21 Arvonlisävero	artikla 143 arvonlisävelvollisuus artikla 145 vapautus veron maksamisesta artikla 146 verokohde artikla 164.1 0 % verokannat artikla 164.2 10 % verokannat artikla 171 verovähennys
luku 22 Valmistevero	artikla 179 verovelvollisuus artikla 181 verotettavat tavarat artikla 182 verokohde artikla 192 veron maksaminen artikla 193 verokanta
luku 24 Sosiaalivero (31.12.2001)	artikla 235 verovelvollisuus artikla 236 verokohde artikla 238 verottamat kohdat artikla 241 verokannat
luku 25 Juridisen henkilön tulovero (19.7.2007)	artikla 246 verovelvollisuus artikla 247 verokohde artikla 270 vähennyskelvottomat verot artikla 284 verokannat, osingonjako artikla 284.2 lähdevero, vero ulkomaalaisille yrityksille/ edustustoille artikla 285 verojen maksaminen artikla 252-299 vähennyskelvolliset menot
luku 26.1 Yksinkertaistettu verojärjestelmä	
luku 26.3 Korvaava vero	
luku 28 Liikennevero	

luku 30 Omaisuusvero

artikla 373 verovelvollisuus

artikla 374 verokohde

artikla 379 verojen maksaminen

artikla 380 verokannat

artikla 381 verovapaa toiminta

Liite 4. Esimerkki verojen maksamisesta venäjällä (Karhu 2001, 53-54.)

Tulovero

Verotettava voitto

Raportointikauden voitto on tuloslaskelman rivillä 140 määrältään 373 037 RBL.

Verotettavaa voittoa korjataan erityisellä oikaisulaskelmalomakkeella seuraavasti:

	RBL
-Kirjanpidon voitto	373 037
-muutetaan suoriteperusteisen myynnin kirjaaminen maksuperusteiseksi (tarvittaessa)	
-muilta yrityksiltä vastikkeetta saatu omaisuus	+1 929
-valuutan vaihdosta aiheutuneet tappiot	+45 007
-negatiivinen summien ero	<u>+12 454</u>
yhteensä	59 387

Voittovero:

Verotettava voitto on $373\,037 + 59\,387 = 432\,424$ RBLVoittovero on $432\,424 \cdot 24\% = 103\,782$ RBL

Tulovero maksetaan etukäteen ennakkomaksuilmoituksen mukaisesti. Ilmoitus toimitetaan verotoimistoon ennen kuluvaan vuosineljänneksen alkua. Mikäli etukäteen maksettu veron määrä ja todellinen vero poikkeavat toisistaan, maksetaan lisävero Venäjän Keskuspankin vahvistamalla korolla lisättyinä.

Omaisuusvero 2 % omaisuuden vuotuisesta keskimääräisestä arvoista. Vero lasketaan erityisen kaavan mukaan seuraavasti:

Omaisuus	1.1.2007= 100 000 RUB/50% =		50 000 RUB
	1.4.2007 = 70 000 RUB	=	70 000 RUB
	1.7.2007 = 60 000 RUB	=	60 000 RUB
	1.9.2007 = 50 000 RUB	=	<u>25 000 RUB</u>
			205 000 RUB
III vuosineljännes keskimääräinen omaisuus			
<u>205 000 RUB / 4</u>		=	51 250 RUB
Omaisuusvero on 2 % / 51 250 RUB		=	<u>1 025 RUB</u>

Liite 5. Arvonlisäveroa 10 % (Venäjän verolaki II, luku 164.2. 29.5.2002.)

- karja ja siipikarja
- liha ja lihatuotteet
- maito ja meijerituotteet
- munat ja munajalosteet
- kasvisöljyt, sokeri, margariini
- suolat, vilja rehusekoitukset
- öljynsiemenet ja niiden jalosteet
- ryynit, jauhot, makaronituotteet
- elävät kalat
- joki- ja järvilohet, meren ja kalatuotteet
- lasten ja diabeetikkojen ruoat, vihannekset
- lasten trikootuotteet (trikoiset päällysvaatteet ja alusvaatteet)
- lasten päällysvaatteet
- lasten kengät (paitsi urheilukengät) alle kouluikäisille ja koululaisille, kumisaappaat
- lasten sängyt, lasten patjat, lastenvaunut
- kouluvihkot, piirustusvihkot, vihkokansiot, lelut
- vaipat
- jotkut lääkkeet

Liite 6. Vähennykseen oikeuttavissa laskuissa on oltava (Penttilä ym. 2003, 54)

- Järjestysnumero ja päivämäärä
- Ostajan nimi, numero ja veronmaksajan tunnusnumero (INN)
- Myyjän nimi ja osoite
- Tavaroiden nimike ja määrä, töiden tai palvelujen kuvaus sekä mittayksikkö
- Veroton hinta per mittayksikkö sekä veroton kokonaishinta
- Valmisteveron määrä, mikäli kyseessä on valmisteverollinen tavara
- Arvonlisäveron verokanta ja veron määrä
- Arvonlisäverollinen kokonaishinta
- Myyntiverollinen kokonaishinta
- Tuontitavaroiden kohdalla alkuperämaa sekä tullideklaraation (GTD) numero

Liite 7. Valmisteveronalaiset tuotteet (Valmisteverolaki. 26.7.2006/181.)

- spriitä sisältävät tuotteet
- alkoholijuomat (liköörit, juomaspreei, vodka, konjakit, viinit , kalja ja muut)
- tupakkatuotteet
- henkilöautot ja moottoripyörät
- moottoriöljyt
- öljy ja maakaasu

Liite 8. Sosiaaliverotaulukko (Yhdistetty sosiaalivero 24.7.2007/241.1)

Veropohja kunkin työntekijän kohdalla vuoden alusta (ruplaa)	Valtiollinen eläkerahasto	Valtiollinen sosiaalivakuutus- s- rahasto	Sairausvakuutus- srahastot	Valtiollinen	Alueellinen	Yhteensä
Alle 280 000	20 %	2,9%	1,1 %	2 %	26 %	
280 001- 600 000	56 000+7,9 % 280 000 ylittävistä osin	8 120 + 1% 280 000 ylittävistä osin	3 080 +0,6 % 280 000 ylittävistä osin	5 600 + 0,5 % 280 000 ylittävistä osin	72 800 +10 % 280 000 ylittävistä osin	
Yli 600 000	81 280 +2 % 600 000 ylittävistä osin	11 320	5 000	7 200	104 800 +2 % 600 000 ylittävistä osin	

Liite 9. Verotaulukko/ Taulukko keskeisistä veroista

Verolaji	Päätävä hallinta	Verokanta ja verokohde	verovelvollisuus	Maksujen määrää
Arvonlisävero luku 21	federaatio	0 % tuonti 18 % yleinen 10 % peruselintarvikkeet ja lasten tavarat -myyntihinnasta	Kaikki yritykset, paitsi pienet, jolla on kiinteä toimipaikka Venäjällä	yli 1 000 000 kuukausittain seuraavan kuukauden 20. päivän menneessä. Alle 1 000 000 vuosineljänneksittäi
Valmistevero luku 22	federaatio	kohdistuu tuotteille, joiden hintoja valtio halua säätää, jokaiselle tuotteelle oma verokanta	Määrittyjä laissa valmistaja ja tullintuottaja	Myynnin yhteydessä
Sosiaalivero luku 24	federaatio	Palkasta	työnantajat	Regressiivinen taulukko
Tulovero luku 25	federaatio	Max 24 % nettovoitosta	Kaikki yritykset, joilla on kiinteää toimipaikka Venäjällä	Neljännesvuosittain 15.
Omaisuusvero luku 30	aluehallinto	Max 2,2 % tasearvosta	Kaikki yritykset, jolla on omaisuutta	
Lähdevero luku 25	federaatio	Yleinen kanta 20%	Yritykset, jolla ei ole kiinteää toimipaikkaa esim. edustustot, osingonsaajat korkotuottojen maksu Venäjän ulkopuolelle, rojaltitulojen maksusta, vuokratuloista, kansanvälisestä	

		liikenteestä saatu tulo	
--	--	----------------------------	--

1 YRITYKSEN ESITTELY

Toimiala, henkilöstömäärä, toiminta Suomessa?

Haastateltava ihmisen oma toiminta, vastuutehtävät yrityksessä?

2 TOIMINTA VENÄJÄLLÄ

Minkälaista toimintaa yrityksenne harjoittaa Venäjällä?

Milloin se alkaa? Millaisia vaikeuksia yrityksen perustamisessa Venäjällä teillä oli?

Mitä konsulttipalveluja olette käyttäneet suunniteltaessa omaa toimintaa?

Yrityksen toimintamuoto ja miksi siihen on päädytty? Miten yrityksenne on päätynyt eri toimintavaihtoehtoihin?

Minkälaisia tavaroita/palvelut myytte?

Minkälaisia asiakkaita teillä on?

3 VEROTUS VENÄJÄLLÄ, ONGELMAT JA MAHDOLLISUUDET

Miten hoidatte Venäjän toimintanne kirjanpidon ja verotuksen?

Kuka tekee verosuunnittelun ja mitkä asiat on otettava huomioon verosuunnitelmassa?

Mitkä ovat olennaiset erot suomalaisessa ja venäläisen kaupankäynnissä?

Mitä vaikeuksia (tai jotain oli helpompaa kuin suomessa) olette kohdanneet toimiessanne Venäjällä?

Mitä voitte sanoa venäjän byrokratiasta?

Millaisia veroja maksatte? Mikä vero on taloudellisesti rasittavin?

Miten kotiutatte voittonne?

4 TUULEVAISUUDEN SUUNNITTELMAT JA KEHITTÄMISMAHDOLLISUUDET

Miten toimintanne on ajan myötä muuttunut? Miten olette ennakoineet oman yrityksenne kehityksen Venäjällä?

Venäjän mahdollisuudet ja uhat?

Onko talouskriisi vaikuttanut yrityksenne toimintaan Venäjällä (Suomessa)? Miten?